

ХАҢЫАТ
1937 СЫЛТАН
ТАХСАР

САХА РЕСПУБЛИКАТЫН НЬУРБА УЛУУХУН ХАҢЫАТА

НЬУРБА

ОГНИ НЬУРБЫ

ТЭРИЙЭЭЧЧИЛЭР: СР Правительствота, Ньурба улуунун «Ньурба» («Огни Ньурбы») хаһыат редакцията» автономнай тэрилтэ

Саха Өрөспүүбүлүкэтин күнүнэн! Ытыктабыллаах Ньурба улуунун олохтоохторо! Күндү биир дойдулаахтарбыт!

"Ньурба улууһа" муниципальнай оройуон салалтатын уонна улуус Сүбэтин аатыттан эһигини Саха Өрөспүүбүлүкэтин күнүнэн ис сүрэхпиттэн, итиитик-истиһик эбэрдиһибит!

Бу күнүгэр манна аналлаах култуурунай-маассабыт тэрээһиннэр ытылла тураллар. Муус устар 27 күнүгэр Саха сирин уһун кэмнээх сайдыытыгар сүткэн оруоламмыт түгээнэр буолбуттара. 101 сыл анараа өттүгэр Максим Аммосовы, Платон Ойуунускайы, Исидор Бараховы, Степан Аржаковы кытта кинилэр доҕотторо, биир дойдулаахтарбыт Степан Васильев, Михаил Мегежескэй, бырааттыы Семен-1 у Семен-2 Донскойдар уо.д.а. Саха сирин судаарыстыбаннаһын төрүттэһэн бииргэ үлэлэбиттэрэ, өрөспүүбүлүкэ сайдыытын олугун түһэрситтэрэ. Бу түгэн Саха сирэ сайдыытыгар сана кэрдиксэ кэми арийыта уонна манна олоһор бары норуоттар социальнай, экэнэмиһиксэй, култуурунай уонна духуобунай сайдыыла тургэтиригэр олус улахан суолталаммыта.

Дойдубут уопастыбаннай-бэлитиһиксэй олоһор тосту уларыылардаах уустук кэмнэригэр, 1992 с. муус устар 27 к. өрөспүүбүлүкэ сана Конституцията ылыллыбыта. Итинэн өрөспүүбүлүкэ демократическай сыаннастары уонна граждандар кэнүлү талбыта. Олох бары ирдэбиллэригэр толору эппиттиир Саха Өрөспүүбүлүкэтин Конституциятыгар сөп түбэһиннэрэн, сөптөөх правовой, бүддьүөт уонна нолуок базалара үөскэтиллибитэ. Бу түмүгэр өрөспүүбүлүкэ олоһор-дьаһаҕар социальнай уонна экономикай өттүнэн бигэ туруктаах буолуу ситиһилибитэ. Муус устар 27 к. Саха сирин историятыгар буолбут бу икки түгэн биһиги өрөспүүбүлүкэбит историятыгар олус улахан сабыдыалламмытара.

Биһиги Саха сирин судаарыстыбаннаһа олохтонуутугар уонна атаҕар туран сайдыытыгар сүдү кылааттарын киллэрибит биир дойдулаахтарбыт ааттарыгар мэлдьи сүгүрүйэн, кинилэр ааттарын уонна үтүө дьыалаларын үйэтиһэн кэлэр көлүөнэлэргэ тиэрди, кинилэр килбизиннээх холбурдарыгар оҕону-ыччаты патриотическай тыынга итии - биһиги ытык испит. Уруккуну өйдүүр-сыаналыыр, аҕа көлүөнэ килбизиннээх олоһун-үлэтин салгыыр ыччаттаах буолуу дойдубут куттала суох буолуутун уонна инникигэ эрэллээх буолуутун мэкиттэ буоларын дьэнкэтик өйдүүбүт.

Ытыктабыллаах Ньурба улуунун олохтоохторо, күндү биир дойдулаахтарбыт! Эһигэ кытаанах доруобуйаны, дьолу-соргуну уонна этэнгэ буолууну, үлэбитигэр-олоххутугар ситиһиллэри баҕарабыт!

"Ньурба улууһа" МО баһылыга А.М.ИННОКЕНТЬЕВ.
Улуус Сүбэтин бэрэссэдээтэлэ С.И.ЕВСЕЕВ.

- Фонда поддеержки СВО -

С начала года поступило 2 065 568 руб.

По состоянию на 25 апреля в районный фонд поддержки мобилизованных граждан и их семей с начала года поступило 2065568 руб.

В. т.ч. в апреле внесли: ИП "Игнатчук Василий Иванович" - 50000 руб., Служба жизнеобеспечения Нюрбинского района - 11500 руб., Кировский угольный разрез - 100000 руб., Управление финансов Нюрбинского района - 7500 руб., Едейский наслег - 17000 руб., департамент культуры (концерт в Якутске) - 181701 руб., Центральная районная больница (концерт медиков в Нюрбе) - 126000 руб., Малькайская СОШ - 102500 руб., НСОШ №2 - 54500 руб., Нюрбинский Межшлужный Дом-интернат для престарелых и инвалидов - 20500 руб., департамент культуры -

7200 руб., ИП "Харламов Валерий Михайлович" - 100000 руб., Жарханская СОШ - 38000 руб., Нюрбинская многопрофильная гимназия им. Ст.Васильева - 197000 руб., Данилова Ида Николаевна - 11500 руб., Убойнская СОШ - 41500 руб.

Всего с момента создания районного фонда СВО было перечислено 5175998 руб. Из них израсходовано 3682482 руб., в т.ч. на приобретение пикапа, квадрокоптеров, радиостанций, тепловизионных прицелов, аккумуляторов и другого аксессуара и снаряжения участникам СВО из Нюрбинского района, материальной помощи семьям участников, волонтерам. Остаток средств фонда на 25 апреля составляет 1493516 руб.

Геннадий АНТОНОВ.

- Сааскы халаан -

Муус хамсааһына былырынгытааҕар арыый эрдэлиирэ күүтүмүр

Олоһу-дьаһаҕы хааччылар сулууспа биллэрэринэн, Ньурба к. аннынан Бүлүү өрүс мууһа хамсыра ыам ыйын 13 к. күүтүлэр.

Былырын ыам ыйын 16 күнүгэр хамсаабыта. Онон быйыл муус эстиитэ аҕыһах күн эрдэлиирэ сабадаланар. Муус устар 20 к. туругунан Ньурба к. аннынан муус халына - 105 см, ол эбэтэр быйыл нуорматтан 8 см халын. Сааскы халаан

уутун этэнгэ аһардыыга бэлэмнэни үлэтэ барар.

Муус харар түгэнигэр, урукку сорох сылларга курдук, Нюрбинка үрэх таһыгар Речников уулуусага олоһорчуларга кутталлаах буолуон сөп. Онон бу боппурус хонтуруолга тутуллар. Улуус үрдүнэн дьон быстах кэмгэ олоһоругар аналлаах 39 пуун баар, ол иһигэр Ньурба к. - 6 пуун. Геннадий АНТОНОВ.

Олоһу-дьаһаҕы хааччыы

Уот линиятыгар өрөмүөн үлэтэ барарынан сибээстээн, нэһиликтэргэ быстах уоту араарылар буола тураллар.

Олоһу-дьаһаҕы хааччылар сулууспа иһитиннэрэринэн, Ньурба к. аннынан Бүлүү өрүскэ муус ыам ыйын 13 к. хамсыра күүтүлэр. Муус устар 20 к. туругунан муус халына - 105 см. Өрүһү туорааһын бобулан турар.

Аныгыскы нэдиэлэбэ АТП салгын уйуктаах суудунатын сырытытын саҕалыырга былаан баар. Нэдиэлэбэ үстэ-түөрт сүлдэбэ. Өрөспүүбүлүкэтэн Маалыкай-Ньурба хайысхатынан хайтаргы кэмигэр бөртөлүөтүнэн 2 рейс онгоһуллохтааҕа көрүлүбүт. Ону улуус салалтата муус барытыгар салгын уйуктаах суудуна кыайан сылдыбат кэмигэр көтүгэргэ былаанньыр.

Бэтинсэбэ ИСУ-лар Хатыыга уонна Чуукаарга таһа сырыттылар. Хатыы оскулатын хаптыгальнай өрөмүөнүгэр, Чуукаарга уонна Үөдэйгэ оскуола-саадын тутуутугар матырыйааллар кэллилэр. Хатыы оскуолатыгар олохтоохтор күүстэринэн көтүрүү үлэтэ саҕаланна, ыам ыйыгар омук тутууччыларын биригээлэтэ кэлэр күүтүлэр. Маарга оҕо уһуяаныгар таһынаабы үлэлэр бараллар.

СВО

Дьону хантараагынан байыаннай сулуусаба сүүмүрдээһин бара турар. Бастаан 1 киһи барыта да, дьыалалаах буолан тохтотуллубут. Ааспыт субуотаба 2 киһи көтүлэр, өссө 1 киһи барыахтаах. Хантараагынан сулуусаба эрдэ баар буола сылдыбыт хаарчахтар уһулуннулар. 60 саастарыгар диэри барыахтарын сөп, итиэннэ аармыйаба сулууспалабатах да киһи барыан сөп буолла.

Уопускаларыттан СВО кыттыылаахтара дойдуларыгар кэлэ тураллар. Ньурба к. олохтооҕо "Вагнер" ЧВК-ба састаабыгар сэрйиллэ сылдьан, Бахмут куорат иһин кыргыһыыга өллө, сотору дойдутугар аҕа-лаахтаахтар.

Доруобуйа харыстабыла

Ааспыт нэдиэлэбэ хамсык дьагынан 3 киһи ыарыйда, онтон 2 киһи стационарга, 1 киһи тастан эмтэнэр. ОРВИ түбэлтэтэ -

Нэдиэлэ сонуннара

61. Нэдиэлэ устата 1 оҕо төрөөтө, 4 киһи өллө. Медиктэр Маалыкайга таһан медосмотр онордулар. "Сахафармация" аптека эмп тэрилтэлэригэр эми атыгылата биэрэ олоһор. Намнар холбурдарынан, улуустаабы киһи балыыһа массынанан нэһиликтэри кэрийэн эми атыгылааһыны тэрийэргэ былаанньыр.

Дьокуускайга куорунан ыалдыы 1 түбэлтэтэ бэлитэммитэ, Ньурбаба тийээн кэлэ илик. Куор улахан дьонго сэрэхтээх, онон бу ыарыыга болгоһуох буоларбыт эрэйиллэр. Киһи ыарыы сибикитин биллэрин балыыһаба көрдөрө кэлэ сатаабакка, сүһал мед-көмөнү ынгырыахтаах. Куор ыарыытыттан вакцинаны оҕолор 3 ыйдарыгар уонна 6 саастарыгар, дыахталлар 35 саастарыгар диэри уонна эр дьон саастарыттан тутулуга суох ылааллар.

Тэрээһиннэр

Ааспыт нэдиэлэбэ улуус баһылыга Алексей Иннокентьев нэһиликтэргэ сырытта, олохтоохтору кытта көрүстэ.

Бу нэдиэлэтэбэ тэрээһиннэртэн: 24.04.23 с. - 2022 с. улуус бүддьүөтэ туолуутун туһунан аһаҕас истии. 26.04.23 с. улуус Сүбэтин уочараттаах сиэссийэтэ. 27.04.23 с. - Өрөспүүбүлүкэ күнэ. Бу күн 11 ч. уһулчуулаах судаарыстыбаннай диэйэтэллэр пааматынныктарыгар сибэккилэр уурулуохтара. Оскуолаларга "Саха сирин символлара" олимпиада; 12 ч. - Ньурба тыйаастырыгар "Булгуйуу бат санаалаах Ыстаамамыт" испэктээх; улуустаабы бибилиэтиэкэбэ "Кыайыы дьыктаана"; К.Д.Уткин аатынан түмэлгэ "Үлэ дьоно - Ньурба улуунун киэн туттуута" төгүрүк остуол; Чаппандаба "Автоледи-2023" күрэх.

28.04.23 с. - Маарга Ньурбатаабы техника кунга "Профессиональный маастарыстыба" куонкурус. 29.04.23 с. - Аан дойдутаабы үн-күү күнэ. Бу күн "Түһүлгэ түсчүттэрэ" улуустаабы үн-күү күрэхэ; түмэлгэ "Үлэ дьоно" 12 листээх халандаар сүрэхтэниитэ; "Кыталык" КД-гар Учуутал уонна настаабыннык сылыгар аналлаах "Сулуусчаана", "Валерия" уонна "Монды" үн-күү ан-

саамбылларын бырааһынныктаабы кэнсиэртэрэ.

Биллэрин курдук, 1 Маайга сэлэлээн хаамсы тохтотулунна. Бу СВО кэмигэр дьонго куттал суох буолуутун хааччыыны кытта ситимнээх. Улахан куораттарга, ол иһигэр Дьокуускайга эмиэ 1 Маайдаабы демонстрация тохтотулунна. Ити оннугар тэрилтэлэринэн субуотунньуктар ытыгылаахтара.

Уопастыбаннай бэрээдэк

Ааспыт нэдиэлэбэ полицияба 74 сайабылаанна кирирдэ, хирургияба 14 киһи көрдөрүннэ. Административнай буруй - 10, буруй оноруутун сибикитин булу туһунан араапар - 7, 1 оҕо эчэйиилээх ДТП (Дьиикимдэбэ), уоруу - 1 (арылынна), киһини этин-сиинин эчэтин - 2, ол иһигэр арыгылаан баран киһини быһахтааһын - 1.

ГАИ хайысхатынан 91 боротокуол толорулунна, првата суох - 2 киһи, итирик туруктаах 2 киһи тутулунна.

Социальной эйгэ

Дьыбэ наадыан учуокка турар 5 уонна итинтэн элбэх оҕолоох дьыэ кэргэттэргэ социальной төлөбүр 8 ыалга ананна. Былаан быһыытын быйыл улууска 3 дьыэ кэргэн маннькөмөбө тиксиэхтээбэ, ол эрээри Реестри сааһылааһын түмүгэр бу көмөбө тиксээччи элбээн биэрдэ. Сорох дьыэ кэргэттэр олоһор усулуобуйаларын тупсаран Реестртэн таһаарыллылар.

Урбаан эйгэ

Улууска ааспыт сыллаабы Норуот көбүлээһинин сылын бырайыактара олоһо кирирдэлэр. Ааспыт нэдиэлэбэ Ньурба к. "Дьыэтээби кондитерскай" уонна Хаҕаласка "Бэйэ туйа" маастарыскай аһылыннылар. Урбаан, эргизэн уонна олохтоох онгортон таһаары департаменыгар сыһыаннаах 127 бырайыагынан 97 киһи отчуотун онорбут. Киһилэр 2022 с. 77147 тыһ. солк. киллэриммиттэр, 3030 тыһ. солк. нолуок төлөөбүттэр.

Үөрэх эйгэ

"Наукаба бастаах хардыылар" Бүтүн Арасыйытаабы 31-с научнай-чинчийэр уонна айымныылаах үлэлэр куонкурустарыгар Ньурбатаабы теһиһей үөрэнээччитэ Андрей Тихонов (учуутала Александр Иванова) "Техника, технологии и техническай творчество" хайысхаба, Ньурба 2 №-дэх оскуолатын үөрэнээччитэ Айна Тихонова (учуутала Диана Яковлева) "Физика" хайысхаба 1 истиэпэннээх дипломуна наһарадаланньылар.

ГИА-ба уонна ЕГЭ-бэ бэлэмнэни барар. Экологическай тэрээһин, теннискэ оҕо уһуяаннарын күрэхтэһиллэрэ ытылынна. "Разговор о важном" тэрээһиннэр оскуолаларга бара тураллар. Улуус баһылыга Алексей Иннокентьев Ньурбатаабы теһиһейгэ улуус оскуолаларын лиидэр уонна актыбыыс оҕолорун кытта көрүстэ.

Тыа хаһаайыстыбата

Ааспыт нэдиэлэбэ үүт харчыта үүт тутуулааччыларга ытылынна. Төбө харчытын бу нэдиэлэттэн саҕаланан ытыахтаа. Улуус иһигэр отгоро тийибэт хаһаайыстыбаларга 1720 туюнна от таһылан бүттэ кэриэтэ, 24.04.23 с. туругунан 10 туюнна Маалыкайга бараара хаалла. Минфин бэрэбиэркэтэ түмүктэннэ.

Ньурба к.

Ньурба к. ууну түһэри үлэтэ бара турар. Ириэрэ-ириэрэ тонгорбут буолан, ууну аһардар турбалар тонгон сыталлар. Куорат дьаһалтата 5 мотопомпаны эһи атыыласпыт. Тэрилтэлэр тастарыгар мунньуллубут ууну-хаары ыраастааһынна-түһэригэ тэрилтэлэр кыттыахтаахтарын Ньурба к. дьаһалтата ирдир. Сыл айы территорияларын хаарын ыраастаама, иннэ гынан таһынаабы территорияларын ууга ытар тэрилтэлэр бааллар.

Аҕалар Сүбэлэрэ Антоновка 5 оҕолоох ыалын аҕата Степан Степановка аһымал кэнсиэрин тэрийдилэр. Барыта 154450 сок кирирдэ. Аукцион спонсордарынан Кировтаабы чох разреһа, "Байар", "Влада" кэпэрэтииптэр, "Сибиктэ" бааһынай хаһаайыстыба уонна "Ньурба-Агро" МТС буолдулар.

Улуус дьаһалтатын пресс-сулууспата.

Соторутаабыта Украина байыаннай эспэрэссийэтигэн 50-н үөһэ саастаахтары дойдуларыгар ыталаабыттар. Онно хапсан биһиги биһир дойдулаахпыт Михайлов Михаил Васильевич дойдугуар этэнгэ эргиллэн кэллэ.

Михаил Васильевич Дьокускайга сылдар кэмгэр куйаар ситим нөнгү кэпсэтибин аабааччыларга тиэрдэбин.

– Хантараагынан сулууспа –

Михаил Михайлов: дойдуларын көмүскүүр туһуттан бараллара сөп

– Михаил Васильевич, быстах хомуурга хаһан ыгырылыбыккыны?

– Киин телевидениеба Украина байыаннай дьайыгытын туһунан быыстала суох көрдөрөллөрүн иһин, бэйэм тылланан, ыткы испин толороору баба өттүнэн барбытым.

Биһиги иккиэ буолан барбыппыт. Бастаан Дьокускайга медицинскэй хамыһыаны ааспыппыт. Андрей Хабаровскайга хаалбыта, мин поездка олон Сибиросо станцияга кэлбитим. Сибиридээҕи байыаннай чаас Приморскай кыраай байыаннай чааһыгар тийэн бэйэ өттүнэн баалаахтар хантараак түһэриппит. 20-тэн таха хонук бэлэмненини барбыппыт.

Алтынны 21 күнүгэр Украинаба Баженова штабка тийбиппитигэр ким туох идэлээгинэн көрөн араартаабыттар. Мин дьингэр идэм старшай механик водитель этим, ону саастааххын диэн суоппарынан ылбыттар, бэйэм танковой чааска бабарарым. КАМАЗ-ка малай тралга БТР, БМП маталыгалары таһаар анаабыттар. Тралым кэлиэр диэри Новопетровка дэриэбинэ араас тиэхиньикэлэри өрөмүөннүүргэ үлэлэспитим. Оттон массыына кэлэн Матвеев Кургантан БТР тиэнэн Володар-

скайга кэлбитим.

– Хас ыйга диэн хантараак баттаскыккыны?

– Хантараагым дьингэр үс ыйга диэн этэ да, эбии 3 ый сулууспалаан, холбоон сэттэ ый курдук сырыттым.

– Михаил Васильевич, анараа балаһыаньа хайдах эбитий, ол туһунан кэпсэххин сөп дуо?

– Байыаннай дьайыга үксэ Европа дойдуларыттан: Польшаттан, Англияттан уо.д.а. бааллар. Мин сулууспалаабыт ротабар соботоха саха этим. Ол гынан баран сахалары көрсөөччүбүн. Саха омуга ордук тулуурдаах буолан, сахалары үксүн снайперынан уонна танковой чаастарга ыла сатыллар.

– Хаачыйыы чааһыгар хайдах этэй?

– Гуманитарнай көмө Арасыйга регионнарыттан, Саха сириттэн кэлэ турар. Ордук квадрокоптердар, дроннар наадалар.

– Урусалламмыт куораттары чөлүгэр түһэри үлэтэ барар дуо?

– Босхоломмут Мариупольга өрөмүөн, тутуу үлэтэ бара турар, суолларын онгоролор, аспааллыыллар.

– Билигин дойдугар кэлэн туох дьарыктааххыны?

– Мин Ньурбатаабы РЭС-кэ үлэлибин, үлэм миэстэтэ хаалбыта. Доруобуйабын чөлүгэр түһэрэн баран үлэбэр киириэхтэхпин.

– Хантараагынан барбыттарга төлөбүрдүн бириэмэтигэр төлүүлэр дуо?

– Хамнаспын бириэмэтигэр төлүүлэр этэ, 5 ый буолан баран, бойбуойуон төлөөбүттэрэ.

– Бойбуой дьайыга кыттыбыттарга эйэлээх олоххо чөлүгөрү доруобуйаларын эмтээһингэ, уйулабаларын онугар түһэриигэ үлэ барар дуо?

– Реабилитация барыахтаахпын.

– Эдэр ычакка, уол оҕо тугу сүбэлиэ этигиний?

– Эдэр ычакка сүбэлирим диэн, мана араас омукар, араас өйдөөх-санаалаах дьону кытары биһир сулууспалыбын. Дьэ ол дьону кытта биһир тылы булан, биһир киһи буолан, бэйэ-бэйэбин көмүскээн сылдьааха наада. Бэйэни түһэн биэрбэккэ, доруобуйаны харыстанан, дьийэтигэр, дьонугуар-сэргэбитигэр, оҕолоругуар тыыннаах этэнгэ эргиллэн кэлэргитигэр көрдөһүөм этэ.

– Дойду үрдүнэн хантараагынан сулууспа билигин ыгыра тураллар. Биһир дойдулаахтарга туһаайан тугу этиэтигэр?

– Байыаннай дьайы салбанарын тухары син биһир ыгыраллар. Билигин баба өттүнэн барааччылар хантараак түһэрсэн бараллар. Дойдуларын көмүскүүр туһуттан бараллара сөп.

– Махтал, Михаил Васильевич.

Антонина СЕМЕНОВА.

– Тыа хаһаайыстыбата –

Бырагыраама онгостон үлэлибит

Бу соторутаабыта олохтоох дьаһалталар өрөспүүбүлүкэтээҕи сийэстэрэ буолан ааста. Онно тыа сири дьаһалталара, тыа хаһаайыстыбатын салаатын кинилэр сүрүн хайысха онгостон үлэни тэриннини ыгытаахтарын туһунан этиилэр киирбиттэрэ. Олохтоох бэйэни салайыныыга сүктэриллэр хайысхалар сөптөөх үбүнэн хааччылар эрэ түбэлтэлэригэр үлэ таһаарылыах буолара чуолкай.

Бордон нэһилиэгэр тыа хаһаайыстыбатыгар сыһыаннаах муниципальнай бырагыраама үлэлир. Манньык бырагыраамалаах нэһиликтэргэ өрөспүүбүлүкэ өттүтэн эбии үп көрүллэрэ буоллар, өйбүллээх буолуо этэ. Кырдык даһаны, саха норуотун аһылыга сүрүннээн эт, үүт астар буолалларын, тыа сири салайар былаас уоргана сүөһү, сылгы, атын да дьыэ кыылларын көрүгүнэрин иитин, кинилэртэн аһылыгын ылан ону астааһын үлэтин сүрүн көрүгэ буолуохтаах.

Ол иһин, Бордон нэһилиэгин солбуйааччы баһылыгыттан бу боппуроска ыйытык ыллыбыт. Онуоха, *Изабелла Егоровна Иванова манньык кэпсээт:*

– Биһиги олохтоох дьаһалтабыт 2012 сылтан сабалаан тыа хаһаайыстыбатын өйүүр сыалтан, тыа сири сүөһү, сылгы, дьыэ көтөрүн иттэр олохтоохторго кыаллыбат боппуростарын быһаарар сыаллаах муниципальнай бырагыраама онгостон үлэлибит. Сыл айы бу бырагыраама нэһилик үбүттэн анал үп көрөбүт. Көрүллүбүт үп хас да көрүн үлэ туоларыгар туһуланар. Муниципальнай бырагыраамабытыгар көрүллэр үбү сылын айы үрдэтэн иһэбит.

Холобура, 2021 сылга - 800 тыһ. солк, 2022 сылга - 2 мөл. 304 тыһ. солк., 2023 сылга - 1 мөл. 500 тыһ. солк. Быйыл кычаабыт курдук көстөр, ол гынан баран сыл бүтэһигэр үбү хамсатан биһир тахсар. Ааспыт сылга көрүллүбүт үпүтүн манньык ороскуоттаатыбыт: 1 мөл 880 тыһ. солк. от, эбии аһылык атылаһыта, 187 тыһ. солк. ойбонньут ороскуотун сабыы. 190 тыһ. солк. астыр сыаха саҥа тэрили ылыы, 46 тыһ. солк. аһыкка дьаатын атылаһарга туһаммыппыт. Минерализованнай тууһу, Солимин брикеты сүөһүлээх-сылгылаах хаһаайыстыбаларга босхо түнэттибит. Бырагыраамабыт үбүнэн субсидиялаан 2,5 т. үүтү солбуйар бороһуогу, гранулированнай оту хаһаайыстыбалар ылан бу ырахан кыстыкка кырата суох өйбүлүнэн туһаннылар.

Күннээҕи эрэ ороскуоттары сабыынан мунурдаммакка, кэскиллээх үлэбэ-хамнаска үп утарбыт ордук барыстаах. Инникитин, ынабы сизмэлээһини сайыннарыыга, сири онорууга, күрүөлээһингэ, сылгыны, ынабы атылаһан төбөбүт ахсаанын элбэтэргэ туһаайдахпыттына сатанар.

Бордон нэһилиэгин иһигэр тыа хаһаайыстыбатыгар сыһыаннаах муниципальнай бырагыраама тэриллэн үлэлир атын нэһиликтэргэ холобур быһытынан ыллыллан уонна туһаныллан сөп эбит диэн түмүктүүбүт.

Вера СОЛОВЬЕВА.

Эмкэ сыана түспүт

Ньурба улууһугар үлэлир Тарифнай агентствот ааспыт сылтан сабалаан бордуюкта, эмп сыанатын үөрэтэр. ЖНВЛП, ол эбэтэр тыын суолталаах 20 араас эмп баара биллэр. Агентство ону хонтуролдуур бырааптаах.

Өскөтүн бордуюкка биһир сыл иһигэр сыана 30 % тийэ биллэ үрдэбит эбит буолабына (хаһыат бу иннинээҕи №-гэр аабын), эмкэ төттөрү түспүт диэн отчуоттаата.

Уопсай анаалыстаан көрүү түмүгүн таһаарыабыт:

№	Эмп аата	2022 сыл муус устарга орто сыаната	2023 сыл муус устарга орто сыаната
1	Амоксилав, табл., 875+125мг, №14	524,19 солк.	390,72 солк.
2	Гептрал, табл., 400мг, №20	2317,28 солк.	2138,04 солк.
3	Диабетон МВ, табл., 60мг, №30	319,48 солк.	273,9 солк.
4	Ксарелто, табл., 15 мг, №28	3715,07 солк.	3650,66 солк.
5	Ринонорм, спрей 0,1%, 15 мл	115,07 солк.	106 солк.
6	Нитроглисерин, табл., 0,5 мг, №20	66,62 солк.	55 солк.
7	Корвалол, 25 мл.	40 солк.	31,5 солк.

Лена ПЕТРОВА.

– Спорт –

Разговор с серебряным призером первенства Европы

Полина Иудина, несмотря на свою молодость, уже громко заявила о себе на спортивном небосклоне. Она является чемпионкой и призером России по дзюдо, серебряным призером первенства Европы по самбо.

Ей 19 лет, она учится в Училище олимпийского резерва им. Р.М.Дмитриева. На днях она обрела свое очередное успешное выступление на крупнейшем соревновании Старого света в г. Хайфа государства Израиль. Это лучший результат в истории спорта Нюрбинского района в последние годы. По социальной сети девушка рассказала нам секрет, как ей удается добиться высоких результатов в спорте и учебе.

– Полина, расскажите о себе.

– Нас в семье двое, старшая сестра старше меня на 2 года, учится на компьютерного дизайнера в Якутске. Я училась в Убоянской СОШ с 1 по 7 класс, затем год проучилась в 13-й школе г. Якутска. Затем перешла в Училище олимпийского резерва, до пандемии проучилась очно недолго, меньше года. После карантина в августе 2020 г. в числе 8 спортсменов с тренером Дамдиндорж Гомбодорж переехала в Екатеринбург, и по сей день учусь там же. В Екатеринбурге мне очень нравится. Рада, что тренируюсь именно в этом спортивном клубе.

– Дзюдо и самбо – достаточно тяжелый вид спорта для девушек. В каком возрасте вы начали заниматься этими видами спорта?

– В 12 лет ко мне в школу пришел мой первый тренер Соловьев Эдуард Исаевич. Честно сказать, сначала меня не очень привлекало дзюдо. Даже были мысли забросить, как раз таки были такие друзья, которые отговаривали ходить на тренировки, чтобы погулять, и бывало, что я слушалась их. С возрастом все поменялось, и я осознанно выбрала спорт.

– Когда Вас пригласили в сборную республики, затем страны?

– Ой, я даже не помню, когда попала в сборную республики. А в сборную команду страны меня включили в феврале 2021 года.

– Все мы знаем, что высокие достижения в спорте – это совместная работа и тренера и спортсмена. Когда, что-то не получается, как на неудачи реагируют Ваши тренеры?

– Когда как, смотря как ты проиграла. Бывали и крики после проигрыша, бывало, что просто спокойно объясняли, что надо исправить.

– Как дзюдо и самбо помогают в жизни?

– Занимаясь спортом, я получаю

удовольствие, уверенность в себе, закрепляю силу воли и волю к победе. Спорт дисциплинирует, а значит, делает человека ответственным и трудолюбивым. На мой взгляд – это один из самых важных качеств человека, с помощью которых можно осуществить любые цели и открыть много возможностей. Также участие в соревнованиях и поездки способствуют расширению кругозора, общению с разными людьми, в какой-то степени развиваешься умственно.

– Расскажите подробнее о последнем выступлении?

– Рассказывать нечего, было обидно до слез, что заняла второе место. Рассчитывала на золото, после схватки я даже расплакалась. Ну, значит так надо, нужно набраться еще больше физики и техники.

– Как Вы настраиваетесь перед решающими схватками?

– Слушаю якутские песни, особенно часто слушаю Умсууру. Она меня очень мотивирует и заряжает энергией.

– Какова доля везения в Ваших победах?

– Думаю, что везение будет только тогда, когда соперник не выйдет, а все остальное зависит только от тебя.

– От чего пришлось отказаться в угоду занятиям спортом?

– Ну, от сна до обеда – это точно. О вредных привычках, думаю, даже не надо говорить. А во всем остальном, думаю, ничего не изменилось. Конечно, немного потруднее тем, что две тренировки каждый день, но это не мешает также успевать гулять и все остальное, или в выходные. У нас два дня выходных – суббота и воскресенье, и мы компенсируем

утраченные прогулки в эти дни.

– Назовите самый волнительный момент в спортивной карьере.

– Наверное, самая первая победная Россия в Красноярске 2021 года.

– Как вы отдыхаете от спорта? Какой досуг считаете любимым?

– Первым делом в выходной день высыпаться, ходим в кинотеатры, гуляем по городу, ходим в разные развлекательные центры. Иногда могу целый день лежать и смотреть сериалы. Любимого досуга нет, всего надо понемножку.

– Кем вы хотите стать и какую профессию освоить?

– Планирую бороться еще достаточно лет, пока результаты позволяют. А в будущем хотелось бы освоить психологию и спортивную психологию.

– И напоследок что вы хотите сказать своим сверстникам?

– Не знаю даже, наверное, то, что не надо смотреть на чужие результаты и сравнивать со своими. Я по себе знаю, каково это. Каждый растет со своей скоростью, кто-то пойдёт еще дальше, кто-то быстро разгоняется и останавливается. Главное не сдаваться и заниматься любимым делом!

Считаю, что спорт должен быть в жизни у каждого. Необязательно заниматься профессионально, достаточно просто вести активный образ жизни. Это, в первую очередь, хорошее здоровье и настроение!

В заключение я поздравляю своих земляков, читателей районной газеты с Днем Республики и с наступающим праздником 1 Мая, желаю всем крепкого здоровья, успехов и удачи во всем, счастья и благополучия!

Геннадий АНТОНОВ.

ГОД ТРУДА
В РЕСПУБЛИКЕ САХА (ЯКУТИЯ)
2023

Биниги нэһилиэккэ уордьаннаах ыанньыксыт Дмитриева Анастасия Васильевна олорор... инньэ эрэ диирим тутах курдук. Тоҕо диэ-тэххэ, хас бириднн киһи атыттардыын биир кэмнэ олорбутун да иһин, оҕо сааһа, олоҕо-үлэтэ араас, киһини сөхтөрөр түгэнирдээх буолар.

Настя алта оҕолоох ыал улаха-на. Ийэтэ Кэтринэ, аҕата Баһылай холкуос тутах үлэһиттэрэ этэ. Настя бэйэтэ элпитини, ийэтэ өтүгүстээн сытары сөбүлээбэтэ. Төрөппүттэрэ сайын сайылыкка, кыһын ханна от баар сиригэр кыстаан, оскуолаба кириригэр эрэ дэриэбинэ баарын билбитэ. Сэрин кэннинээҕи оҕо сааһа кырыымчык астаах-үөл-лээх, таҥастаах-саптаах ааспыта. Дэлэбэ, эт, лэппиэскэ сиир киһ-һэлэригэр балта Шура үөрэн ылыа-туойуо, үгүкүүлүө дуо, дэлэ-бэ, ыһааха ыал оҕолорун таҥа-һын уларсан ыһаахтаахтар дуо?

3-с кылааһы бүтэрээтин кытары холкуос үлэһиттэн ордубат ийэтэ "оҕолорбун көрсүө" диэн оскуолаттан уураппыта. Настя 12 сааһыттан номнуо холкуоска окко сылдьан киирэн барбыта. 16 сааһыгар холкуоска киирэн, су-

- Үлэ сыла -

Үлэни өрө туштута

бай сүөһү, сибииннэ көрбүтэ. 1966 сылтан ыанньыксыт ыарахан үлэтин саҥалаабыта.

Ыанньыксыт хаһан баҕарар икки харангы ыпсаран үлэтир. Кырата 20 ынаҕы туттаралара, ынахтарын сааҕын бэйэлэрэ таһааран, тиэйэргэ табыгастаабынан балбаахтыыллара, отторун бэлэмнэнэллэрэ, киллэрэллэрэ, дууп бучукаларга көйөрбө онгостоллоро, тугу куталларын бэйэлэрэ кыралыыллара, паарынан үрдэрэллэрэ.

Пиэримэ ыстаарсайа Семянов Иван Николаевич-Саллаат оһохторун оттон абырыра. Кэлин үлэ сыһыа чэпчээбитэ: аналлаах киһи сыарҕалаах оҕунан саах таһааран, тэйиччи илдэн тоҕор буолбута. Кини оту бэлэмнэн киллэрэрэ. Анааллаах киһи көйөрбө онгорор буолбута. Ксенофонтов Василий Матвеевич көйөрбө онгорорун, атын пиэримэ үлэтин кыайа-хото тутарын Анастасия истинник саньыр.

Ол эрэри ыанньыксыт син-биир ынахтарын илиинэн ыыра, хотонун сыбыра, солуурун уулатара, солуурун көйөрбө таһара, манаан ынаҕы төрөтөрө, саҥа төрөбүт ынаҕы үтүт киллэрэри раздойдуура.

Эдэркээн Настя кыыс олоҕун биир дойдулааҕа Семянов Василий Николаевичтын холбоон, алта оҕоҕо күн сириг көрдөрөн, иэрибэ дьэ туттан, тыа ыалын сиэринэн хаһаайыстыба тэринэн ньири-бааччы олоруттарта. Эдэркээн ийэ бастакы оҕолоругар мааны бэйэлээх таҥас тигэрэ, силигин ситэрэн сиздэрэйдик быһа-

Дмитриева Анастасия Васильевна

байдыра. Кэлин, үлэбэ баттанан, бу дьарыгын тохтоппута.

Бу курдук үлэни өрө тутан, олоҕун үлэбэ анаан, дьэиэтигэр сылдьар ыалдыт, хонор хоноһо буола сылдьан, 1970 сыллаахха, VIII-с пятилеткаҕа, биир ынахтан 2000 кг үтү ыан "Бочуот Знага" уордыанынан наҕараадаламмыта, ол кэнниттэн "IX пятилетка ударнига" буолбута.

Кэргэнэ Бааска бэйэлэрин хотоноругар бииргэ үлэлэһэн көмөлөһөн абырыра. Оҕолорго тапталлаах, ахтылбаннаах ийэлэрин солбуян, сарсыарда туруортаан оскуолаба ыталаан, күнүс оскуолаттан кэлэллэрин ас астаан тоһуйан, киэһэ утуталаан, оҕолорун бэйэтэ көрбүтэ. Ол да

буоллар, күндү өйдөбүл буолбут түгэнинэн, ыал ийэтэ өрөбүлгэ оҕолоругар минньигэс бэрэски, хобуорас эбэһээт бириэмэ булан астыыра буолар.

Саас күн уһаан, халлаан сылы-йан, ынахтар төрөөннөр оҕолор ийэлэрин сайыһаллара элбириэ. Сайылыкка көһүү - бу туһунан бырааһынньык. Бал аайы алаады астанар, сылабаардаах чэй өрүллэр. Сайылык олоҕо - бу туһунан айылгылаах олох: иһирдье-лэри-таһырдыалары биир тэг сибиэһэй көй салгыны, түптэ буруота, минньигэс лэппиэскэ, арыылаах алаады сыттарга, айылҕа тыһа-ууһа, ынах мангырааһына...

Киһи кутун тутар сайылыкка - Мэнгэдьэккэ оҕолор кыһыны быһа суохтаабыт ийэлэрин кытары толору олоҕо ололорлолор. Титииккэ ынах үүрэн киллэрэн тулуктана көтөллөр, ынаҕы этэрэн тарбахтара эймэкчыйэр, сорохтор ыһаллар, сыппайан көдьүүстүүлэр.

Кэнники сылларга ыанньыксыт үлэтэ кэм чэпчээбит курдуга: саҥа Манчаары дьин 140-нуу ыанньык киирэр, 1990-с сыллар сангаларыгар тутуллубут түөрт хотонтон биридэстэригэр үлэлээбит. Ол хотоннор, отделение хоһуун үлэһитэ Ксенофонтов Василий Матвеевич таптал аатынан "Манчаары" дьин ааттаммыттар. "Манчаары" хотонго автопилка, автодоилка, транспортер бааллара, сизэмэн муосталааҕа. Анастасия илиинэн ыырын тохтоон, автодоилкаба көспүтэ. Солуурун уулатара уурайан, ынах баҕарда да, муннун анһыан уулуура. Бу "Манчаарыга" кыһа Шура-

лыын бииргэ үлэлээбитэ. Эдэр-дэргэ мэддьи сүбэ-соргу биэрэрэ.

Анастасия Васильевна 1998 сыллаахха, 32 сыл ыанньыксыт үлэтиттэн илиитин аранбарбака сылдьан, бочуоттаах сыннылан-на таһан да баран, им хатыыта турарын уураппатаҕа. Сиэһинэрэ хоно кэллэхтэринэ, сарсыарда сып сылаас саһарчы буспук бэрэскинэн айах тутан үөрдэрэ. Кини сир астыырын наһаа сөбүлээн, оҕолоругар барыларыгар кыһын-гы хаһаастарын булан биэрээри, ойуурга сылдьар идэлэммитэ.

Төһө да эрдэ аңаардас хааллар, биэһсийэбэ да бардар, үлэтэ суох кыайан ололорбут буолан, сүөһүтүн уонча сыл туштута. Ыал буолбут оҕолоругар сүөһү төрдө гынын дьин, эбэһээт сүөһү аната-лаабыта тэнийдилэр. Ол курдук, улахан, орто кыргыттар, ортоку уол күн бүгүнгэ диери сүөһү тутан ололорлолор, оҕолоругар бэйэлэрин хаһаайыстыбаларын үүттэрин иһэрдэллэр, сүөгэйин, арыытын, этин сизтэллэр.

Улахан кыһа Шура - Александр Васильевна, ийитин курдук ыанньыксыттан биэһсийэбэ барбыта. Орто кыыс Еля - Елена Васильевна олохтоох дьыссаат сүрүн, оҕо кутун туштут итэччитэ. Орто уол Бочуок - Василий Васильевич олохтоох ОДЬКХ хачыгаара. Улахан уол Куола - Николай Васильевич хачыгаардыы сылдьан пенсияламмыта. Кыра кыыс Агаша - Агафья Васильевна ЦРБ бухгалтерга, кыра уол Кузьма - Кузьма Васильевич АПРОСА вахтовика. Хоһуун, үлэни өрө туштут Анастасия Васильевна оҕолоро, сиэһинэрэ эмиэ ийэлэрин, эбэлэрин курдук дьон хайгыыр хоһуун үлэһиттэр, кинилэринэн ийэ, эбэ киэн туттуон туттар.

Кыһамныылаах киһи

лүү бөҕө буолара, хамнас борооску төһө эбиллибитинэн төлөнөрө. Мунгутаан борооску ыһааһына ыйга 23 кг эбиллэрин ситиспит.

Кэргэнинээн, нэһилиэкпит төрүт олохтооҕо, эт биригэдириэ Васильев Алексей Васильевичтын алаһа дьэ туттан, сүөһү, сылгы иитэн олоруттарта. Биниги дьүөгэбит күстээх санаалаах киһи. Биэс оҕотун соҕотобун ата-тарыгар туруорда. Оҕолоро дьыс-саакка сылдьар, оскуолаба үөрэнэр кэмнэригэр "оҕолорум туһа" диэн үлэлээн-хамсаан, тэрилтэлэр төрөппүт кэмитиэттэрин үлэтигэр аккааһа суох көхтөөхтүк кыттан, өйөбүл-тирэх буолан оскуолаба 2005 сыллаахха, дьыс-саакка 2007 сыллаахха "Бастың төрөппүт" анал ааттары ылаттаабыта.

Оҕолоро бары үөрэхтэнэн, үлэлэнэн, кэргэнинэн, оҕолонон, дьэиэ-уот туттан ньири-бааччы Ньурбанан, Сунтаарынан, Бүлүүнэн ололорлолор, ийэлэрин сүрү-бин үөрдэллэр, мэддьи сотору-сотору кэлэн-баран билэс тураллар. Барыга бары көхтөөх ийэлэрин батан кыыстаах уола култуура үлэһиттэрэ, улахан кыһа иитээччи - тула өттүттэн дьөбүрү эрийэр үлэ.

Сүүрбөччэ сылааҕыта кулуупка - нэһилиэк эргийэр киинигэр кэлэн баран, дириэктэр Танхаров Иван Яковлевич уоттуу

Васильева Мария Кузьминична

умаһа сылдьар үлэбэ сыһаныттан дьүөгэбит тэрийэр дьөбүра, нэһилиэтин туһугар кыһамныыта сытытык сайдыбыта. Кини, үлэтинэн - аңаардас сууйуунан-сотуунаан эрэ мунгурдамматаҕа, кулууп, дьаһалта ыытар туох баар тэрээһиннэригэр быһаччы кытта-ра: сөптөөх этиилэри киллэрэрэ, былааннаһара, ас астыыры, остуол тардары бэйэтин эппитинэ-нигэр ылаһа. Морууса итии сылабаардаах чэйэ, тутатына ытыйыллар дагдата - бу биниги Моруусабыт хаһан да, ханна да ыһыктыбат, аныгылыы эттэххэ, брендэ буолар. Ол сылабаардаах чэй ам-

тана атынын! Биниги кылаас эрэ буолбакка, нэһилиэк дьоно барыта ону билэр.

Дьүөгэбит хас да сыл нэһилиэк "Утум" саастаахтарың түм-сүүтүн ололорбут үтүө үгэстэри салҕаан, өссө байытан салайбыта. Бэйэтин тула элбэх саҥа чилиэн-нэри түмүтэ. Көмүс күһүн, кыр-дыбаастар күннэрэ, араастаан уларытан ытыыллара. Саҥа Дьылаабы, дыахтар күнүнээҕи, саас кэлбитинэн фотозоналар оҕоһуллан, ытыыллар аналлаах күрэхтэригэр мэддьи бастыыллара. Ин-ники ытыыллыбыт отоннуу барыыны, күһүн аайы тэрийэн, үтүө үгэскэ кубуллубута. Кыайыы 75 сылын, онлайн да буоллар, өрөгөйдөөхтүк бэлэитэбиһипит. Куустанан араас күрэхтэр, ыһаахтар ытыыллалара.

Мария Кузьминична бу күһүңгү быыбар иннинэ, икки төгүл нэһилиэк дьокутаата буола сылдьыбыта. Саамай көхтөөх, санаатын сайа этэр, нэһилиэтин сайдыытын туһугар дууһатынан ыалдьар дьокутаатынан биллэр. Кини көбүлээһининэн элбэх олохтоох кыһалҕата болҕомтоҕо ыһыллан туоратыллар, элбэх киһи нэһилиэк Бочуоттаах олохтоо-ҕо буолбута. Правительство да, улуус, нэһилиэк да таһымыгар ытыыллар мунньахтары көтүппэт, кыһалҕаны туруорсар нэһилиэ-нньэ түмүс туттар олохтооҕо. Кини

нэһилиэк Бочуоттаах гражданина буоларынан киэн туттабыт.

Мария Кузьминична 2015 сыллаахха нэһилиэк сэрии, тыыл бэтэрээннэригэр аналлаах "Дьол-лоох олох онкулун онгосубуттара" кинигэтин бэлэмнииргэ биригэ-ччы көмөлөспүтэ. 2011 сыллаахха "Түөлбэ" култуурунай-эт-нографическай киин дириэктэрэ Танхаров И.Я. аналлаах "Мэнгэ-дьэк чаҕылхай уола" уонна 2015 сыллаахха олус аһылаах табаар-сыспытыгар Ксенофонтов А.В. анаан "Спорт, үлэ, кэрэ кэрэһитэ" кинигэлэри хомуспута. Кылаас-пыт "Сардангалаах аартыктар" 2019 сыллаахха тахсыбыт кинигэ-тигэр, 2021 сыллаахха тахсыбыт "Улуу Кыайыыны уһансыбыт хаан-уруу дьоммутугар сүгүрүй-бит!" төрөппүттэригэр, аймах-тарбытыгар аналлаах фотоальбом-на редколлегия чилиэнин бы-һыытынан үлэлэспитэ.

Мария Кузьминична - сир түннүгэ киһи. Нэһилиэтин урук-кутун-биллэһитин билэрэ сыта-ба. Мин хаһаакка суруйарым быһыытынан, мунаардым да - тута дьүөгэбиттэн ыйытабын. Бэл, Ньурбаҕа киирэр киһини бу-лан, наадалаах кинигэ ыытар. Он-нук кыһамныылаах киһи.

Биниги дьүөгэбит киһи киһи-лээхпин диир киһитэ. Кулуупка үлэһитин усталаах-туоратын ту-хары элбэх дириэктэр, араас үлэ-һит үлэлээн ааспыта. Бу сыллар тухары Мария Кузьминична ку-лууп, нэһилиэк ыытар тэрээһи-нигэр көхтөөх кыттытынын, кул-туура сайдыытыгар киллэрэр кы-лаатын иһин Ил Түмэнтэн, кул-туура министиэристибэттэн, улуус дьаһалтатыттан, култуура департаменттан, "Бичик" КК-тан аата, аһсаана суох элбэх Бо-чуотунай Грамоталардаах, бэлэх-тэрдээх.

Күндү дьүөгэбит, бочуоттаах сынныланҥа тахсыбыккынан эбэрдэлибит. Эмискэ иллэнсий-бит кэмгэр үөрэ-көтө сырыт. Эйэлээх олох сатыылаан, чэгиэн сылдьыыны, нус-хас олоҕу, чугас дьонун бары дьоллоох буолаллар-гар баҕарыбыт.

Мирислава ИВАНОВА.

- Үтүө санаа -

Хаарбытын таһан биэрдиһэр

Дьэиэбит эргэрэн сиргэ тимирэн иһэр, онон сылын аайы саас буолла эрэ хаар ууга муостатыт үрдүнэн халыһааччы.

Быйыл сарайбыт, тиэргэммит хаарын уулла илигинэ Ньурба-тааҕы элбэх хайсхалаах гимназия 10-ча улахан кылаас уола-тара оскуола иитэр үлэбэ завуһа Евдокия Ивановна уонна УНО

инспектора Мария Будимировна салалталарынан суол кытыты-гар тастылар. Ону Ньурба куорат дьаһалтата тутта тиэйдэ.

Онон быйыл кырдыаҕас дьонго көмөбүт иһин Ньурба-тааҕы гимназия салалтатыгар уонна Ньурба куорат баһылыгар Геннадий Васильевичка улахан махталбытын тиэрдэбит.

Чэгиэн доруобуйаны, үлэ-һитигэр ситиһиилэри баҕарыбыт.

АЛЕКСЕЕВА Фекла Михайловна, пенсионер, үлэ бэтэрээне, Учууталлар учууталлара, Ньурба куорат.

Киһи киһиттэн үөрэнэр,

Мин саастылаахтарым кыра сылдьан кэмпизт суутун, значоктары, аккырыккалары мунһарбытын бэркэ өйдөөн эрдэхтэрэ. Оччотообу кыргыттар кэмпизт суутун биирдии көрүгүттэн иккилини-үстүүнү эрэ хомуйарбыт: биирэ - бэйэбэр, иккиһэ - атастакыкка, үсүһэ - араас түбэлтэбэ саппаас быһыытынан. Миэниэрэ оонньуур рояль улахан хортуон хорупкагыгар баппакка, уонча мармелад, кэмпизт хорупкаларыгар тус-туһунан суортанан мунһуулан сылдыбыттарыа туохха да бэриллибэт бас билэр баайым-дуолум, киэн туттуум этилэр. Сакалаат, кэмпизт дьэрэкээн хаатыгар-суутугар "Рот Фронт", "Бабаевская", "Красный Октябрь" диэн фабрикатын аатын кэнииттэн "г.Москва" диэн суруллар этэ. Ол иһин кэмпизт, бэчиэннэ Москуба эрэ онгоһуллары, ону аһан туох баар манна суох, сэдэх, үчүгэй барыта онно тэлгэнэ сытарын курдук санарыым.

Кэмпизтэн сабалаан, толкуйум эбии хойдон, саамай дьоллоох, киһиттэн эрэ ураты сатабыллаах, өйдөөх, үөрэхтээх, үчүгэй, кырасабыай дьон дойдубут тэбэр сүрүбэр Москуба куоракка олоһолорун курдук санаан, улааттаһына хайаан да Москуба тийээн бэйэм барахпынан көрөр уонна онно олохсуйар хаалабыым.

Кырдыга да, оччолорго биһиэхэ олохпут таһыма сангардыы тупсан ээрэ. Ханнык да ыалга оннообор электрической оһох суоҕа. Арай мамабар сэдэх электрической духовка баара улассыктан улассыкка сылдыра. Ыл барыта аһаас спираллаах үс атахтаах тимир плиткалаахтара. Онтон телевизор, холодильник курдук маллар бааларын туһунан истэ да илик этибит. Радиолаах, патефоннаах эрэ этибит.

Бары маһынан оттуллар оһохтоох дьизэллэспит, иһэр, туттар уубутун бочкалаах атынан тизэйлэр. Электричество уотун ыкса киһэ сарсыардаангы диэри араараллар. Хата, кытайдары кытта сыһыаммыт тупсан, кинилэр "Дружба" диэн суруктаах дьаралыктаах танастара-саптарата атыга дэлэй. Оҕо барыта кытай баайы көстүүмнөөх, былаачыйылаах, сабынньахтаах, бэргэнэлээх, үтүлүктээх. Улахан дьон эмиз хаачыстыбалаах тигилээх габардин плащтары, плюш соннору, жакеттары, былааттары, кэтит саарттары кэтэллэр. Люстра оннугар ыал барыта солко бытырыстаах кытай абажурдарын ыйаан дьизэлэрин кизэргэтэллэр. Биһиэхэ хос айы тус-туспа өгнөөх, ойуулаах абажурдаахпыт: араҕас, оруосабай уонна сырдык халлаан күөбэ. Санаабар, дьизэм үчүгэй дьикти.

Дьобус морозильниктаах "Бирюса" бастакы холодильниктыгытын 60-с сыллар ортолорун аһыыта атыыласпыпыт. Ол да мээниэ киһиэхэ тиксибэт, оройон туох эрэ испийһэгинэн этэ. Кимизэх эрэ мантан улахан "Юрюзань" холодильник тиксибит үһү диэн дьонум бэйэлэрин ыккардыларгар кэпсэтэллэрин истэбин. "Оо, мантан өссө улахан тэрил баар эбит дуу", - диэн соҕо саныбын. Мин көрдөхпүнэ, биһиги холодильниктыгыт наһаа улахан курдуга. "Чэ, улааттаһына ити баҕарбыт "Юрюзань" Москубаттан атыылаһан аҕалан дьоммун үөрдүөм", - диэн испэр бүк эрэнэбин.

Оскуолаҕа киирэ иликпинэ ити курдук судургутук олобу анаарыларбын санаатаһына, ол барыны бары билиэн-көрүүн, туту эрэ үчүгэйи, туһалаабы онорон баалаах кыысчааны ырыых-ыраахтан, олобум бүгүнгү дабаанын үрдэлиттэн, таптыыр харахпынан одуулаан турардыы хатыламмат, ахтылбаннаах оҕо сааспар истинник мичээрдээн, махталлаахтык далбааты хаалабын.

Ити курдук оҕо сааһым ахтылбанан муоһата хайаатар да бэйэм ыырбар - төрөөбүт-үөскээбит дьизэбэр, уулуссабар, уулуссам доһунгар-сэргэтигэр санаабын салайан эргиппитэ эрэ баар буолар. Оччоҕо дьикти сылаас ийии долгуннардыгар уйдаран, хаха сиргэ саһан сайынгы өнүрүк куйаас күн лыңкынас салгынын иһиллээн, биридэ эмэ мэник тыал оонньоспуттуу таарыйар-таарыйбат ыккардынан аттыбынан сирилээн аһарын манаан, өөр да өр эбэм хатыннын анныгар күөх окко лабыччы олоруохпун баҕарабын... "Натасаа, миискэлээх киирэн эттэ ыл. Офонньор булууска киирдэ", - диэн уулусса нөңгү өтүгүр утары турар дьизэ үктэлиттэн тетя Таанньа миигин ыһыгар куолаһа ыраахтан иһиллэргэ дылы. Мин дьизэбэр элэстэнэн, иһит сууйар миискэни ыскааптан хостоон тетя Таанньалааха сүүрүбүн...

Биһиги "тетя Таанньалаах", "дядя Оппуонньалаах" диэн дьизэ тастыы олорбут ыалбытын Николаевтары ааттыырбыт. Кинилэри мин төрүөхпүттэн бэйэм дьонум курдук санаан улааппыт ыкса ыалбыт. Наадалааххын ылсан-бэрсэн, көмөлөнөн-сүбэлэһэн, биригэлэһэн, бэйэ-бэйэбитин

убаастаһан олус иллээхтик олорбуппут. Төрөппүттэрбит Убайаан өттүгэр - папам оскуолаҕа, мамам балыһаҕа - үлэлиир буоланнар, оҕолор үксүгэр бэйэбит эрэ хааларбыт. Эбэбит сүрээбинэн инбэлиит буолан, биһигини биэбэйдэспэт этэ. Ол иһин бэйэлэрэ эрэ хаалан олоһор оҕолору таһыттан кэлэ-бара ыалбыт ундаардыыр эбиттэр.

Дядя Оппуонньа - Николаев Афанасий Николаевич Ньурба бөһүөлөгүн сэбиэтин бэрэссэдээтэлинэн 1963 с. сабалаан 1970 с. пенсияҕа барыар диэри үлэлээбит. Кини 1910 с. Дьаархан нэһилиэгэр төрөөбүт, 1929 с. Куочай начаалынай оскуолатын бүтэрэн, Таркаайы сэбиэтин сэкиритээринэн, ликбез учууталынан үлэли сылдьан, 1931 с. Дьокуускайдаагы байыаннай оскуолаҕа киирэн үөрэнэн бүтэрибэтиэн Дьокуускайга, Бүлүүгэ ОСОАВИАХИМ, ССКП линияларынан улахан дуоһунастарга сылдьан баран, 1946 с. төрөөбүт Ньурбатыгар кэлэн эбизскэ, райкомҕа, "Ньурба" сохуоска таһаарылаахтык үлэлээбит. Николаевтар удыурдарыгар үс киһи сэбиэт бэрэссэдээтэллэринэн үлэлээбиттэрин ньурбалар билэллэр. Дядя Оппуонньа быраата Николай Николаевич Николаев өр сылларга Дьаархан сэбиэтин солбуллубат бэрэссэдээтэлэ этэ, кини уола Аркадий Николаевич Николаев эмиз сэбиэттээбитэ.

Дядя Оппуонньа туруу үлэһит, чийинэй киһи этэ. Бэйэтин олоһор уулуссатыгар бэрээдэги кытаанахтык тутуһуннарара, уулуссаны, тизэргэни ыраастааһын, дьизэ таһыгар мас олордугу барыта кини көбүлээһининэн, бэйэтэ кытытыгынан барара.

Ньурбаҕа кэлиэхтэриттэн мин эбэм таһыгар олохсуйан бу сиртэн барыахтарыгар диэри ыаллаһан, диригник-саптаһан олоһон ааспыттара. Ол бэйэ бэйэни чугастык санаһыы, убаастабыл аҕа көлүөнэлэртэн эстафета курдук салгыы биһиэхэ бэрриллэн, төһө да билигин араас сирдэринэн тарҕаһан олоһорбут иһин, истинник санаһан, сибээспитин быспаппыт, куруук билсэ-көрсө турабыт.

Тетя Таанньа эмиз, дядя Оппуонньа курдук, бары өттүнэн туйгун, үтүө-мааны, кэрэ киһи этэ. Кини талах курдаах Таатта кыһа, саха норуотун үс чулуу уолаттара - суруйааччы Николай Мординов-Амма Аччыгыһа, философ, СГУ ректора Авксентий Егорович, биллиилээх педагог Трофим Егорович Мординовтар биригэ төрөөбүт соҕотох балтылары. Николаевтар орто кыыстара Светлана Афанасьевна Капитонова этэринэн, дядя Оппуонньа Бүлүүттэн Дьокуускайга командировкаҕа кэлэ сырыттаһына табаарыһа, Мординовтар ыаллара Корнилов диэн киһи тетя Таанньа-лыын билиһиннэрбит. Оччолорго тетя Таанньа кэргэнэ, Чурапчы киһитэ, сэриигэ сураҕа суох сүтэн огдообо хаалан Дьокуускайга Авксентий Егоровичтааха оҕолорун көрсөн олоһорго үһү. Бэйэтэ уол оҕолоһор урут дизайнерылаан өлбүт. Кэргэннэнэн Бүлүүгэ барсарын истэн Авксентий Егорович сөбүлэспит, онтон Амма Аччыгыһа "тоҕо Бүлүүгэ барсарый, оҕолору көрсүбэксэ" диэбиттэргэ үһү. Кэлин "сөпкө гыммыт, оҕо-уруу бөһөнү тэниппит" диэн тылын төттөрү ылбыт. Онтон дядя Оппуонньа эмиз, бастакы кэргэнэ сэлликтэн өлөн, огдообо хаалан, биэстээх кыыс оҕотун Ольганы уонна кэргэнин аймаҕа, аҕыстаах Золотарева Зояны, оҕо онгостон, биригэ иитэ сылдыар эбит.

Тетя Таанньа Өктөөп өрөбөлүүссүйэтин кэниэ, 1918 с. төрөөбүт. Кини аналан көрсөн, олоһун эрэллээх аргыһын батыһан төрөөбүт түөлбөтүттэн букатыннаахтык араһан, алта улууһу унуордаан, Ньурба тиксибитэ. Ньурба сиригэр-уотугар кини дьолун булбута, улахан дьизэ кэргэн сатабыллаах хаһаайката, үс кыыс тапталлаах ийэтэ, элбэх сиэнэйбэс эбээтэ буолбута. Билигин номнуо хос-хос сиэнэр кинилэр ааттарын ааттатыа турдаһтара.

Тетя Таанньа өлгөм астаах, ыраас тутуулаах хаһаайка этэ. Көрдөххө, наһаа налыччы, туохха да ыксаабат курдук эрээри, онорбута, бүтэрбитэ эрэ баар буолааччы. Кини илиитин аннытан аһа үлэн, элбээн таһар курдуга. Буһарбыт бэрэскитэ, бичиэннэтэ, пирогтара, хвороһа, пончиктара, кэтилиэттэргэ, пельменэ ураты минньигэс буолаалара. Мин киниттэн үөрэнэн онорбут сиикэй бэрэскибин лүөн соттор үрдүгэр уурап буолбутум. Оччоҕо бурдукка биһилибэт, арыыны киртиппэт буолар. Кыһын кинилэр тон астарга күүллээриттэн анныллан турар буолааччы.

Өссө кини бэртээхэй бортунойу этэ.

Дядя Оппуонньа уонна тетя Таанньа.

Лана, Наташа уонна Ольга.

Сырдык от күөбө өгнөөх "Чайка" иистэнэр массыыналааҕа. Онтута халын таһаы кытта тигэр. Биридэ мамам миэхэ атыыласпыт саппыккыта сотото олус киэриттэн хомойбуппун көрөн, киһэ кыбынан таһан, сарсыарда эрдэ оскуолаҕа барыам иннинэ кыарата охсон киллэрэн биэрбиттээх.

Кини олобо бэйэтэ талбытыны куруук эриэ-дэхси буолбат. Мин 24 сааспар уон ыйдаах оҕобун балыһаҕа сыттаһына испириһинэн гепатитынан сүһүрдүбүттэрин билбэккэлэр, илииттэн араарбакка көтөҕө сылдыбыт кыысчааммын олус соһуччу сүтэрибим. Иэнэ суох иэдээн сэриппэккэ биһиги дьизэ кэргэнгэ ааннаабытыгар, соһуйан, уолуйан, туту да гынарбытын билбэккэ олоһордохпутуна, тетя Таанньа киирэн сүбэлээн, көрдөрөн, бэйэтэ илиитин сылаһын даратан оҕобун бүтэник суолугар бэрийэн биэрбитэ. Дарбайан хаалбыт атаһын оҕотугар биир да кэтэ сылдыбыт соппускага баппакка, түүннэри мутон этэрдэс тигэн киллэрэн кэтэрдитэ. Кыпкыра хоруобун куруһубанан тулалы эргиппитэ, үрдүгэр куруһубанан бантиктаан биэрбитэ. Бэйэтэ тутан-хабан оскуоманан ингиннэрбитэ. Уонна сиэри-туому кэпсээн, инникитин гынарбытын дьоммор быһааран биэрбитэ. Миигин ийэли-эбээли сылаастык-сымнаастык уоскуптута, олобун манан түмүктэммит, киһи араас моһоллору туоруур, эрэйи, муну-тангы, аһыны көрсөр дьылҕалаах, ону ким да утарар кыаҕа суох диэн төбөбүн имэрийэр илиитин сылааһын билингэ диэри билэр курдукпун. Орто дойдуга баарым тухары тетя Таанньабын дириг ытыктабылынан саныы, киниэхэ өрүү махтана сылдыабым.

Мин олунньуга киһилэттэн эрэ мэнэки ыйаһыннаах, сэттэ да ыйым иннинэ, улахан итэбэс оҕо төрөөбүт үһүбүн. Дядя Оппуонньа миигин бастаан көрөөт: "Оо, сирэй бөҕө эбит, дьизэлэһпин диэн таһа сытаахтыр", - диэбитэ үһү. Ол кэнииттэн

Сирэй бөҕө диэн аат миэхэ кырабар инэн хаалбыта. "Сирэй бөҕө төрөөбүт күнэ, онон бүгүн быраһынньыктыбыт", - диэн бастакынан дядя Оппуонньа киирэн дьоммор биллэрэ охсорго уонна кинилэртэн хайаан да үчүгэй бэлэх-туһах тутарыллара. Улаатан истэбим аайы: "Сирэй бөҕө харалаабыт, кырасабысса буолаары гыммыт", - диэн дядя Оппуонньа миэхэ үрдүк асыанка биэрэрэ мөлтөх көрүнгүнэн итэбэйэ үөрэммит киһиэхэ испэр эрли үөскэтэрэ, санаабын көтөҕөрө.

Дядя Оппуонньа пенсияҕа таһан баран Дьокуускайга улахан кыһыгар Ольгаааха баран бастакы сиэнин Толяны көрсүбүттээх. Кэники биирин аспыт оҕону Ньурбаҕа аҕалан биэбэйдэбиттэрэ. Ольга Афанасьевна сывист үөрэхтээх этэ. Кэргэнэ, Бүлүүттэн төрүттээх Аскалон Капитонович Николаев бастакы үөрэбинэн учуутал идэлээбэ, онтон иккис үөрэбин Новосибирскайдаагы сибээс институтугар Ольгалыын биригэ үөрэнэн бүтэрибэтиэрэ, холбоһон ыал буолуохтарыттан Дьокуускайга олохсуйан олоһорбуттара. Билигин иккис суохтар. Уоллара Толя Хабаровскайдаагы милииссийэ үрдүкү оскуолатын бүтэрэн, подполковникка тийэ үүммүтэ, өрөспүүбүлүкэ МВД иһинэн улахан дуоһунастарга үлэлээбитэ. Хомойуох иһин, кини эмиз ыараханник ылдыан уонча сылааһыта олохтон барбыта. Кыыстара Аннушка Дьокуускайга олоһор, үлэлиир.

Тетя Таанньа 75 сааһыгар 1993 с. атырдыах ыйыгар ылдыан өлбүтэ. Улахан кыыстара Ольга Афанасьевна оччолорго торуоска көмөтүнэн хаамара. Ол да буоллар ийэтин кэриэстээн үс сылы быһа атырдыах ыйыгар ийэтин унуоһор сылдыары Ньурбаҕа кэлэрэ. Биһиэхэ хонон олоһон: "Кыанарым тухары мамабар кэлэ туруоһум", - диэбиттээх...

Дядя Оппуонньа 1987 жыл кулун тутар 25 к. күн сириттэн барбыта. Кини өлбүтүгэр эбэм наһаа аймаммыта, хомойбута,

киһи киһинэн олорор

Кыһыны атаары. Инники эрээккэ ортоку тетя Таанья Наташатынаан уонна мин маабынаан турабыт. Иккис эрээккэ таайм Болуодья, Паша эбэм уонна Лана.

1 Маай. Зоя Спиридонова, Ольга Николаева, эдьинидэрим Морууса уонна Мааша, Натюша эбэм уонна мин убайынаан.

аһыйбыта. Биһиэхэ киирдэбин аайы: "Оо, Оппуонья барахсан өлбүт, бара сырытым", "Оппуонья барахтаабыт, хоруобугар сытаахтыр", - диэнтэн атыны кэпсээбэтин иһин, маман айабылы сатаан: "Бу туох ааттаах буоллун? Билэбит ээ. Итинтэн атыны кэпсиригэр суох дуо?" - диэн ийэтин сэмэлиирэ. Онуоха эбэм: "Тугу кэпсиэхпиний. Арай Оппуонья барахсан суох буолбут", - диэн эппитин эбии хатылыыра.

Аҕа көлүнэлэрибт ити курдук бэйэ бэйэлэрин чугастык, истинник санаһаллара. Түөрт уонча снл дьэ тасты ололорбут, ыалласпыт буоланнар, эбэм уһун күн уонна кинилэргэ бытырыыстанара. Кыанар эрдэхтэринэ араас киинэлэргэ, концерттарга, демонстрацияларга, оһуохайга бииргэ сылдьаллара, бырааһынныктары бииргэ атаараллара, сыбаайбаларга, ыраахтан кэлбит ыалдыттары маанылаһынган куруук ыһырсаллара.

Дядя Оппуонья өлбүтэ ый да буола илигинэ, 1987 с. муус устар 23 к., эбэм сүрээбин ыарыта эмискэ киирэн өлбүтүгэр, маман соһуйан: "Пахай, ити аата куочайдар күтүөттээх кийиниттэрин уталыппакка, иккиэннэрин бииргэ хомуйбуттар",

- диэн сана аллайбыта. Дядя Оппуонья бастакы кэргэнэ Куочайтан төрүттээх Сакараактар кыыстарга үһү. Онтон мин санаабар, кырдыаҕас киһи, соторунан бэйэтэ барыабын билэн, итинник аймаммыт эбит диибин. Билигин тулабын көрүннэхпинэ, 80-рын туолбут аҕам саастаахтар элбэхтэр. Мин күндүтүк саныыр чугас дьонум ити биэтэеккэ тийбэккэ, арыый эрдэ барбыттар диэн хараастабын.

Эбэм эдэригэр огдообо хаалбыт буолан, дядя Оппуонья икки ыалынан аҕа баһылык кэриэтэ буолара. Мин кырабар маман сурдыа Болуодья сопхуоска улахан массыынаҕа суоппардыы сылдьан эбиэтигэр кэлэригэр кузовыгар икки куул туорахтаах бурдугу кууруссаларга сизэри аҕалбытын сүөккүү турарын көрөн, эбэм уолун буйга сатаабытын истибэтэбин иһин, дядя Оппуоньяны ыһырбытын өйдүүбүн. Кини бэри эбиэтигэр кэлэ сылдьар быһыылааҕа. "Сатамматы быһыыламмкыын. Уорууах буолаары ғынабын дуо? Аһаан баран бурдуктаах кууларгыт төттөрү илдьэн сүөккэнэр сиригэр сүөккээ", - диэн кытаанахтык боччуйбута. Таайым буруйданан сири көрөн турбутун өйдөөн хаалбыппын.

Орто кыыстара Светлана Афанасьевна оскуола кэнниттэн Пермскай пединституту 1970 с. бүтэрэн, дойдутугар кэлэн детсадтарга, районоҕа дошкольной отдел инспекторынан өр сылларга таһаарыылаахтык үлэлээбитэ. Үрдүк апаратыаттаах, дирин билиилээх, сатабыллаах салайааччы, олус кыһамныылаах үлэһит, актыыбынай общественник быһыытынан биллэрэ. Ньурбаҕа кинини билбэт киһи суоһун кэриэтэ. Билигин пенсияҕа тахсан, Дьокуускайга ололор. Биир кыыс, икки уол оҕолоох, бары үлэлээхтэр-үөрэхтээхтэр, ыал аҕалара, ийэлэрэ. Кэргэнэ Капитонов Николай Николаевич уонча сыллааҕыта ыарахан ыарыттан олохтон барбыта. Мин отой оҕо эрдэхпиттэн уонтан тахса снл аҕа Лананы кытта ордук элбэхтик бодорустуу буоламмын, кини кырабыттан бэйэм чугас киһим, эдьийим, настаабынныгым. Сыбаайбаларыгар сылдыбытым, ыһырдыабына оҕолорун аралдытарым, ону-маны тутан биэрэр, илдьэр-аҕалар илии-атах буоларым.

Коля оччолорго миллиссийэҕэ сменан үлэлиирэ. Кинилэр номмуо икки оҕолоохторо. Дьоно дьылэрин истиэнэтин дьөлөн ааннаан, туһунан ололорлор. Лана тангас бөһөтүн сууйан куурдар. Киһэ оҕолорун утутан баран онтун өтүктүүр. Мин аттыгар сылдьан көмөлөһөбүн. Кини магнитнай диэнтэҕэ киһи сангатын суруйар магнитофоннаах. Мин онугу сангарды көрөбүн. Иккиэн ыллаан ыһа барабыт, Лана магнитофонна суруйтарар, ыллаабыппытын, сангарбыппытын төттөрү-таары эрийтэрэн миэхэ иһитиннэрэр. Уонна үчүгэйдик ыллыгытын диэн хайгыыр. Мин ону итэбэйбэппин эрээри, сангарбаппын. Сатаан ыллаабаппын, куолаһа суохпун бэйэм бэркэ билэбин.

Сороҕор Лана мэник санаата киирэн, иккиэн сирэйбитин кырааскаланабыт, уоспутун помадаланабыт, араас тангаһы кэтэн муода көрдөрөбүт. Мин Лананы тула сүүрү сылдьан миэтирэлээх тангаһынан сари онорон эрийэбин, онтубутун испиньиэтин туттарарбыт. Лана араас кылабачыгас кизгэлэ баһаам элбэх. Сүүһүгэр хара харандааһынан мэнг уруһуйданар. Көрдөхпүнэ, кырасыабайа дыкти, дьынгээх индийскай киинэ артыыскатын курдук.

Арай биридэ Болгарияттан кэлэн баран, Лана күлэ-күлэ "гайморитым бэргээтэ, муннум дэлби бүөлэннэ" диэбиттээх. "Оо, "гайморит" диэн наһаа үчүгэйдик иһиллэр тыл дии. Лана курдук гаймориттаабым буоллар, Болгарияттан күүлэйдэн кэллэхпинэ мин эмиэ итинник диэх эбиппин" диэн ымсыыра санаатым. Кэлин сүүрбэбин аһан баран ити ыары "баҕа санаа хоту" буулаабытыгар үчүгэй эбиккин диэбэтэҕим. Улаатан оскуола биэчэрдэриттэн саҕалаан, кэлин кулуупка үңкүүгэ барарбар Ланаттан араас кизгэлин элбэхтик уларсан кэппитим. Хаһан да аккаастаабат, баарын барытын уларсар, туох кыахтаабынан мэлдьи көмөлөһөр, аһаҕас, холку, дэлгэй майгылаах мин эдьийим.

Лана мин таайым Кердинскэй Эдиги кытта эт саастыылар, бииргэ оонньоон, үөрэнэн улааппыттар. Эдик кэпсиригэр, Лана кинилэргэ куруук хамандыыр буолара үһү. Кырдык, кыратыттан сытыы-хотуу, билиигэ-көрүүгэ тардыһылаах буолан, мэлдьи инники күөнгэ сылдыбыт. Юнаттар куруһуоктарыгар дьарыктанан, пришкольной участкаҕа кыратыттан сыстан үлэлээбит. Кини хаартыската Борис Николаевич Андреев кинигэтигэр баарын өйдүүбүн. Арай биридэ кыраларыгар Эдиктын өлөр туһунан кэспэппиттэр, онуоха уола ыйыппыт: "Лана, эн өлөргүттэн куттанабын дуо?" диэн. Онуоха биирэ: "Суох, отой куттамаппын. Оннооҕор Ленин өлбүтэ", - диэбитэ диэн Эдик хойукка диэри саныыр этэ.

Кыра кыыс Наталья Афанасьевна СГУ омук тылларын факультетын бүтэриэбиттэн учууталлаан билигин пенсияҕа тахсан ололор. Ньурбаҕа бэйэтэ үөрэммит 1 №-дээх оскуолатыгар өр учууталлаан баран, оҕолоро арыый да улааталларын сабана Дьокуускайга көспүттэрэ. Наталья Афанасьевна авторскай оскуолаҕа өр сылларга таһаарыылаахтык омук тылын учууталынан үлэлээбитэ. Кэргэнэ Никита төрүт куорат уола. Ол эрээри үлэҕэ сыстаҕас, барыны бэри сатыыра. Кини уһаайбаларыгар помидор, оҕурсу, араас оҕуруот аһын өлгөмнүк үүннэрэр. Ураһааһа сөгүмөр бөдөн, элбэх буолара. Өссө ким да иннинэ үрүн моркуоп суордун булан олордубуттаах. Онто эмиэ наһаа бөдөн этэ. Эдэр ыаллар сир астыыларын, балыктыыларын сөбү-

лүүлэрэ. Икки кыыс, биир уол оҕолоохторо улаатан, үөрэхтэнэн, билигин бэйэлэрэ туһунан ыаллар.

Никита ийэтэ Интерна Николаевна Ньурбаҕа хаста да кэлэ сылдыбыттаах. Хатыһыр, сырдык сэбэрэлээх, көрсүө-мааны көрүнгээх куорат дьахтара этэ. Биһиги кинини сорохпут таһыттан көрөн, улахан дьон билсэн-кэспэтэн сүрдээбин убаастаабыппыт. Дядя Оппуоньялаах эмиэ сыбааттарын кытта бодоруһан, Интерна Николаевна диэн убаастабыллаахтык ахталлара.

Наташа кыра кылаастарга үөрэнэ сылдьан сайын тиэргэнигэр таһынаабы оҕолору мунһан, кыра устуулларга олордутаалаан, ачыкы оправатын кэтэн баран учууталлыыра, доргуччу кинигэ ааҕара. Мин кыра буоламмын, сүгүн өр ингэнэ ололорбот этим, устуулбуттан туран тиэргэни бииргына кэрийэрим. Учуутал буолуох киһи, миигин аахайбат этэ, төттөрү ололордо сатааччыга суох. Онон Наташа уроктарын көтүппүтүм.

Дядя Оппуоньялаах кыргыттарын олус сиздээхтик иппит эбиттэр. Наташа студентныы сылдьан сэттис кылаһы бүтэрэрбэр миэхэ муодунай утары-таары ыскылааккалардаах, ыскылааккаларын үрдүнэн тимир, кыһыл көмүс өнгөөх эриллээҕэ сыап кизгэлээх хара дьууппаны кэһиигынан аҕалыттаах. Ол дьууппаны сөбүлээн кэппитим, устудууоннуурбар кыра куурустарга эмиэ кэтэ сылдыбыттаахпын.

Сайын каникулларыгар кэллэхтэринэ кыргыттар биир эмэ күн болдьоһон киирэн эбэм дьэтин үрдүн-аннын, түннүктэрин сууйан-сотон, кырааскалаан, истиэнэтин исбизскэлээн бизэрэллэрэ. Эбэм олус үөрэрэ, махтанара. Эбэбин кинилэр куруук истинник "тетя Паша" диэн ааттыыллара. Аны сайын да, кыһын да кыргыттар сыһына кэллэхтэринэ тетя Таанья түүннэри улахан миин иһэр тэриэккэҕэ эбэтэр миискэҕэ куорат кэһитин киллэрэрэ: араас фрукта, кэмпиег ингин. Саҕа дьылга дядя Оппуоньялаахтан оҕолорго эмиэ подарок киирэрэ.

Ити курдук ыаллаһан, өйөһөн-убаһан бэркэ ололорбут. Дьыннэн, былыргынан ааҕыстаах, дядя Оппуонья папам хаан уруута эбит. Ону биһиги бэйэбит да билбэппитинэн, хааммыт тардар буолан эбитэ дуу, чугас ыалбыт кэриэтэ эрэ буолбакка, бэйэбит иккис дьэ кэргэммит тэнэ саныыр, ылынар этибит.

Пенсияҕа олорон дядя Оппуонья оҕуруоччут бэрдэ буолбута. Сурунаалтан ааҕан уһаайбатыгар хаары мунһар идэлэммитэ. Хортуоска ололор кэмигэр ким хайа иннигэр кини ололорбут буолара. Кини хортуоскатын маннайгы көмүүтүн саҕана биһиэнэ саҕа быган эрэрин көрөн: "Паа, хортуоскаҕыт хаалбыт дии!" - диэн баран ачыкытын өстүкүлэтин курдатты улахан баҕайы хараҕынан сөхпүттү көрөн турара бу баарга дылы. Хортуоска буору буллаһына ханна барыай, үүнэрэ биллэр. Күһүн ситиһэн син биир ыларбытын ылар этибит.

Оччолорго уулусса ыала барыта олус чуумпугук, иллээхтик ололорлоро, ким да атааннаспат, ирсибэт этэ. Ыал аайы тыаттан-үстэн дьон бөһө кэлэн, ыалдыттаан, хоһон-өрөөн аһара. Кимнээххэ ким сылдыбыта күннээҕи сонун буолара. Дядя Оппуоньялаахха Иван Иванович Максимов эмиэ сылдьан аһааччы. Кини кэргэнэ Маайа дядя Оппуонья уонна мин папам хаан уруулаара этэ. Биридэ эбэм тетя Тааньялаахха тахсан, Иван Ивановичка таба түбэһэн, ыһыран биһиэхэ киллэрэ сылдыбыттаах. Оччолорго мин сангарды оскуолаҕа киирэ сылдыбытын, араһа, бастакы кылаһы бүтэрбит сайынмы быһыылааҕа. Парника ололорбут оҕурусубут астаммакка турарын иһин эбэм уопуттаах оҕуруоччуту көрдөр, сүбэлэтэ киллэрбит эбит. Иван Иванович үүнээйилэри көрөөт "Буоһа-тыаха наада", - диэтэ уонна эбэбэр көрдөрдө. Онуоха эбэм: "Бу оҕо көрдөр. Кини уодай, сатыаҕа", - диэн баран миигин ол киһиэхэ утары аста. Иван Иванович миигин мыыммытты көрөн баран: "Чэ, тобоһум, көр, маннык ғынабын", - диэн көрдөрөн, өйдөтөн бизэрдэ. Онтон ыла оҕурусубут дьэ ас бизэрбитэ.

Николаевтар иллээх-эйэлээх дьэ кэргэтэрин туһунан ахтыбын өссө да салгыы суруйа олоруохха сөп эрээри, урукку хаартыскалары хаһыат балаһатыгар угар баҕатан түмүктүүбүн.

Төрүүхпүттэн үс оҕо ийэтэ буолуохпар диэри мэлдьи аттыбар сылдыбыт тетя Тааньям, дядя Оппуоньям тустарынан сырдык өйдөбүл санаабыттан хаһан да сүппэт. Кинилэр оҕо сааспын кизгэтиспит, инники олодум онкулун онорсубут күндү дьонум буолаллар.

Наталья СЕМЕНОВА.

ОБРАЗОВАНИЕ

НАЦИОНАЛЬНЫЕ
ПРОЕКТЫ
РОССИИ

– “Үөрэхтээһин” национальнай бырайыак –

Сагаттан саганы, сонунтан сонун үүнээйини олордунан дьарыктанар

Быйыл Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Дархана өрөспүүбүлүкэҕэ Үлэ сылын биллэрэн турар.

Н.Н.Чусовской аатынан Антоновкатаагы агропрофилированнай оскуола туруу үлэһиттэрэ сылын айы кыһынгы тэпилиссэбэ оҕуруот аһын арааһын олордоллорун таһынан, ааспыт сылга тюльпан олордон боруобалаан, Дьахтар бырааһынньыгын күнүн иннигэр хамаатык атылаабыттара.

Антоновка орто оскуола үһүс сылын кыһынгы тэпилиссэни үлэстэр. Сылын айы сагаттан саганы, сонунтан сонун үүнээйини олордунан дьарыктанар.

Оскуола дириэктэрин производствода солбуйааччы Николай Александрович Николаев үлэ хаамытын билиһиннэрэр:

- Агрооскуола буоларбыт быһыгынан араас үүнээйлэри арасаадалаан олордон, саас атыылыбыт. Ааспыт сыл сэттиньи ыйыгар диэри үлэстэбиһиппит, тэпилиссэбитин сыһыата түһэн

баран, олунньу ыйтан үлэбитин саҕалаабыппыт.

Үүнэрбит арасаадаларбытын кыраалаан нэһилиэнньэбэ атыга таһааран эрбипит.

Быйыл, боруобага "Мальга фриго А+" бэлэм олордоллубут клубниканы ыламыт үүнэрэн соробун атыга таһаардыбыт. Урукку сылларга тыйыс тымнылаах дойдуга тюльпан олоруон

сөп диэн боруобалаан олордо сылдыбыппыт. Сотору кэмнэн үүнээйлэритин сайынгы тэпилиссэлэритигэр көһөрүүхпүт, - диэн кэпсээтэ.

Маастар Саргылана Семёновна Фокина:

- Антоновка оскуолатыгар маастарынан үлэстэбитим быйыл иккис сыла буолла. Олунньу ыйга түөрт араас биэрэс, биэс араас

помидор, мань таһынан махровай петунья араас суордугтан, флокс, цинния уо.д.а. сибэккилэри арасаадаҕа олортубут. Арбуз арасаадатын санга олордон саҕалаатыбыт, кабачки олордуохпүт.

Оскуолаҕа үп киллэрэр сылтан, быйылгы былаамыт 5 000 арасааданы нэһилиэнньэбэ атыылааһын буолар.

Сайынгы өттүгэр оскуола улахан бааһынатыгар хаппыста олордорго былааннаан хаппыста ыстыбыт, улахан бааһынаҕа

олордууга бастакы холонуубут буолар. Бу иннинэ оскуола учаастагар хаппыста олордо сылдыбыппыт.

Мин бара сылдыр кэмэр тэпилиссэ иһэ сайынгылыгы сыһылаас турара. Оҕурсу, биэрэс, помидор номнуо ситэн астаах тураллара көрүүххэ олус үчүгэй. Үүнээйини олордуу элбэх сыраттан, үлэттэн тахсар, көрүүтэ-хараһыта манан аҕай үлэ буолбатах.

Антонина СЕМЕНОВА.

Тыа сириин оскуола нэһилиэк сайдытыгар, инники кэскилигэр, туруктаах олоҕор улахан суолталаах тэрилтэ буолара мэлдьэһилибэт. Оскуола үүнэр көлүнүн агардас билии-көрүү, эт-хаан өтүнэн эрэ сайыннарбакка, оҕо сааһыттан үлэ үөрүйэхтэригэр үөрэтэн олоххо сөпкө туһаналларыгар, идэтин таба тайанарыгар бигэ онкулу уураар соруктаах.

Ньурбачаан орто оскуола бэйэтэ туспа суоллаах-иистээх, үгэстэрдээх үөрэх кыһата 2009 сыллаахтан агрооскуола статуһун ылан үлэлиир. Онон үлэлэрин ис хоһооно кэнээн тыа хаһаайыстыбатыгар хайысхалаах үөрэхтээһин бырагыраамата кириэн, тыа сириин олоҕор туһалаах идэлэргэ үөрэтии барар. Биир оскуола холугар үгүөрү үлэ былааннамыт: сылгыны, козалары, дьиз көтөрдөрүн иитии, хортуска уонна оҕуруот аһын олордута, сир аһын хомуйуу уонна бэлэмнээн батары, өр харайыллыбат бурдук астары оноруу.

- Кыстык уустук да буоллар этэннэ аһан эрэр, - диэн кэпсиптэр оскуола дириэктэрин производствода солбуйааччыта Егор Гаврильевич Филиппов. - Быйыл кыһын биһиэхэ 22 коза кыстаата, онтон 21-рэ тыһы, атырбыт кырдыан быйыл биир да коза төрөөбөтө, онон уларытаары сылдырабыт. Козалар турар хотоноро сылаас, конвекторынан сылытабыт.

Үлэ үөрүйэхтэригэр уһуйаллар

Производственной үөрэхтээһин маастара Иванов Виктор уонна Иванов Николай козалары көрөллөр, күнгэ 3-тэ аһаталлар. "Козоводство" диэн дисциплиинэ 10 кылаастарга баар этэ даҕаны, быйыл 10-11 кылаастарбыт суох буолан интэриэстээх оҕолор эрэ фермаҕа тийэн көрсөллөр, эбии дьарыктаналлар. Холобура, 6 кылаас үөрэнээччитэ Андреев Степа дакылаат суруйан «Чугуновской агроаабыллар» научнай-практической конференцияҕа кыттан 2 миэстэ буолбута.

Хаһаайыстыбатыгар өссө 14 сылгы кыстаата: 11 биэ, 2

атыр, 1 тый, онон 2 үөрдээхпит. Сылгыһыт Харбанов Анатолий көрөр-истэр. Бүгүнгү туругунан биир биэ төрөөтө. Оҕолор сылгылары тэнгэ көрсүбэттэр, көннөрү сылгы туһунан үөрэтии барар. Алексеева Надя, Степанова Жулиана, Игнатьева Валерия дакылаат суруйан НПК-ға кыттан 2 миэстэ буолбуттара.

Сылгыларбытыгар анаан күһүн балаһан ыйыгар 10 тонна оттообуппүт, 5,5 тоннаны аты-

ласпыпыт уонна эбии 6,5 тоннаны Софронов Дьулустаан диэн Ньурбачаан олохтооҕо спонсрдан улахан көмөнү онорбута. Онон эбии сылгыларга 200 кг эбиэс уонна козаларга 400 кг уотурба атыылаһан сиэтэ сылдырабыт.

Егор Гаврильевич кэпсэбитинэн, оскуола быйыл "Ньурбачааҕы сүөһү аһылыгын хампааньыта" ХЭУо кытта икки өрүттээх сөбүлэн түһэрсэн Ньимискэн-

нээх диэн сиргэ хортуска олордорго былааннаар. Сайын Киппэ Бүтэй диэн хампааньыа сиригэр оттоохтара, Беларус уонна Синтай тыраахтырдаах буоланнар абырал. Олохтоох дьаһалтаны кытта сүбэлэһэн быйыл саҕа оттуур сир аныгытара.

Агрооскуола базата толору туһанылар, ирдэбилгэ эппиэттэр: коза фермата, мэччийгир сирэ, оскуолаттан 500 м тэйиччи сылгы базата баар. Салгы кэнгэ-тэргэ утумнаахтык дьарыктаналлар. Кэлэктиип эрдэттэн торумнамыт хайысхалары биир тэнник барытын сайыннараҕа кыһаллар.

Оскуола тиэргэнигэр оҕуруот аһын олордолор, теплицалаахтар. Билигин Павлова Розалия уонна Елисеева Татьяна диэн үлэһиттэрэ сибэкки арасаадатын үүнэрэн көрөллөр-харайаллар, сотору атыга таһаарыахтара. Мань сэргэ сүбүкүлэ, моркуоп, укроп үүнэрэһиттэрэ. Үөрэнээччилэр көмө-һыма буолуохтара. Кыһын устата ылбыт билиилэрин сайын фермаҕа уонна лаабырга үлэлээн чингэтиэхтэрэ.

Оскуоланы бүтэрээччилэр бары тыа хаһаайыстыбатыгар сыһыаннаах идэни талбаталлар даҕаны, дьиз кыылларын кытта бодуустаспыттара, эбэтэр оҕуруот аһын олордуу ньымаларыгар үөрэммиттэрэ кэнники олохтору-гар туһалааҕа саарбахтаммат.

Лариса ДОРОФЕЕВА.

– Дьобус биисинэс –

Хангаласка "Бэйэ Туойа" мастарыскай аһылына

Муус устар 22 күнүгэр Хангалас нэһилигэр бэрт сэргэх, сонун тэрээһин буолла. В.А. Петрова аатынан түмэл балаһаныгар "Бэйэ туойа" диэн ааттаах уус кыһатын үөрүүлээх арыллыгыта буолла. "Хомус" коммерческой суох общественнай тэрилтэ (пред. Анисимова З.В.) уонна "Алгыс" дьахтар түмсүүлэрэ (сал. Антонова Е.П., Васильева А.П.) холбоһуктаах туойунан оноруу студиятын бырайыактара олоххо кирирдэ.

Олохтоох көбүлээһин сылыгар бырайыакка кыттан 4 туойу эргитэри, муфельнай оҕобу, туойу ыгарга анал тэрили уо.д.а араас наадалаах тэриллэри ылан, нэһилиэк олохтоохторугар, ыалдыгытарыгар дьарыктанарга сөптөөх усулдуубуйа тэрилиннэ. Туойунан дьарыгы Елена Никитовна Антонова иилиир-саҕалыыр. Кини икки төгүл

анал куурустарга үөрэннэ.

Тэрээһин үөрүүлээх арыллыгытыгар Ньурба куоратыттан К.Д. Уткин аатынан Норуоттар Доҕордоһуулар түмэл кэлэктиибэ (дир. Туманова А.А.), "Бизнес-инкубатор" салайааччыта Михайлова Н.М., Ыччат политикатыгар управление салайааччыта Владимирова В.Г. уонна нэһилиэк баһылыга Винокуров С.А., "Алаас Хотуна" эбээлэр түмсүүлэрэ, "Дьурускэн" фольклор ансамбыла, олохтоохтор кыттыны ыллылар.

Үөрүүлээх чаас кэнниттэн Лена Никитовна маастар-кылаас ытта. Кэлбит дьон олус кэскиллээх, туризм сайдытыгар, өбүгэ дьарыгын сөргүтүүгэ туһалаах, көдүүстээх дьыала саҕаламмытын бэлиэтэтиллэр.

Түмэл пресс-сулууспата.

– Пожароопасный сезон –

Будьте осторожны с огнем в лесу

В Нюрбинском авиаотделении ГБУ "Авиалесоохрана" работают 32 сотрудника "Парашютно-десантной Пожарной группы", из них 12 - парашютисты-пожарные, 20 - десантники-пожарные. Кроме того имеется штат работников: 1 радиооператор, 1 тракторист, 1 водитель, 1 старший летчик-наблюдатель, а также в мае месяце заканчивает учебу 1 летчик-наблюдатель.

Основная задача авиаотделения - это обнаружение и тушение лесных пожаров на территории Республики Саха (Якутия). Пожарные группы могут длительное время автономно работать по тушению лесных пожаров. За 2022 пожароопасный сезон зарегистрировано 3 лесных пожара в Нюрбинском лесничестве.

Площадь пожаров составила общая 3850,3, в том числе покрытая лесом 3310,3.

Самым большим по площади был лес-

ной пожар № 2 "А" Малыкайского наслега, площадь которого составила 2360 га, из них 2010 - лесная площадь, объектам экономики и населению ничего не угрожало. Пожар был локализован в течение 5 дней. По сравнению пожароопасным сезоном 2021 года лесные пожары уменьшились благодаря профилактическим работам (запрет на выжигание травы) и увеличению пожарных формирований удалось снизить количество лесных пожаров. Огромную роль играет также погода.

Скоро откроется пожароопасный сезон, также откроется сезон охоты на уток, хотелось бы чтобы охотники и отдыхающие на природе соблюдали меры предосторожности при разведении огня.

Старший летчик-наблюдатель Нюрбинского авиаотделения АЛЕКСЕЕВ Еремей Александрович.

ЭН саастыылаабын №12

Оскуола оҕолоругар аналаах хаһыат уонна оскуолалар
медиа-кииннэрин анал таһаарыта

Оскуола сонуннарыттан

Биһиги оскуолабытыгар араас тэрээниннэр буолаллар. Кулун тутар ыйга биһиги "Бэрэскии күнэ" буолбута. Ол онно кыра кылаастартан саҕалаан 11 кылааска диэри кыттыбыппыт. Бары үөрэ-көтө бэрэскии буһарбыппыт, онтон бары бииргэ тото-хана сибиппит.

Биһиги 9 "б" кылааспыттан 2 кыс кыра кылаастарга баран бэрэскии буһаран биэрбиппит. Бу күнү үчүгэйдик атаарбыппыт.

Саха тылын күнэ буоллабына биһиги оскуоланан бары сахалыы таҕастаах кэлэбит уонна алаады, баахыла астыбыт. Уонна бириэмэбитин үчүгэйдик атаарбыт.

Атын оскуолалары кытта шэфтэспиппит. Ол көрсүһүүгэ Ньурбачаан, Сүлэ оскуолалара кэлэн барбыттара. Өссө Чаппанда уонна Дьиикимдэ оскуолата кэлиэхтээх этилэр, массыналара суох буолан сатам-матаба. Биһиги онно оҕолору көрсөн, билсиппэн, бары бииргэ волейболлаабыппыт, оонньообуппун. Наһаа үчүгэйдик бириэмэ атаарбыппыт. Ол күнү иккистээн төнүннэриэм этэ.

Муус устар ыйга биһиги оскуолабытыгар Мииринэйтэн колледж учууталлара үөрэх туһунан кэлэн кэспээн барбыттара. Онно Ньурбачаан, Сүлэ, Дьиикимдэ оскуолалара бааллар. Биһиги барыбытыгар наһаа интэриэһинэй этэ.

Ардыгар оскуола психолога Ирина Ни-

колаевна "Саахарнай баата күнүн" онго-рооччу. Онно кыра кылаастар учуураттаан аҕай турар буолааччылар. Биһиги кыра тиксээччи да буоллар, мин санаабар кыра кылаас оҕолоро баатаны элбэҥи сөбүлөөн сириллэрин билэбин. Наһаа үчүгэй буолбатах дуо, оскуолаҕа саахарнай баата сири диэн? Атын оскуолаларга итинник гымматтара да буолуо дии.

Сотору муус устар 22 күнүгэр биһиги оскуолабытыгар "Мисс Весна-2023" буолаары турар. Онно дьэ кыргыттарбыт бэлэмнэнэ аҕай сылдыллар. Былааччыларын булан, үгкүүлэрин үөрэтэн, визиткаларын эгин бэлэмни сылдыллар.

"Шеф-повар" күрүбэ буолбута, онно 5-10 кылаастарга диэри кыттыбыппыт. Шаурма уонна крабовый салаат онгорорго күрэхтэспиппит. Ол тэрээнин бүппүтүн кэннэ 5-11 диэри дискотека буолбута.

Онон биһиги оскуолабытыгар элбэх тэрээнин буолар. Ол онно биһиги оҕолорбут кыттыыны ылаалара наһаа үчүгэй!

Айгулия НИКОЛАЕВА,
9 "б" кылаас үөрэнээччитэ.

Аат-сурах ыраах барар ...

Биһиги оскуолабытыгар спорт өттүнэн ситиһиыбит элбэх. Хас да оҕо Убайаан спортзалыгар сылдьан дьарыктаналлар. Онно теннис, волейбол, бокс спорт көрүннэригэр күүстээхтик дьарыктаналлар.

9 кылаас үөрэнээччитэ Габышев Ярослав бокса араас куораттарынан, сирдэринэн миэстэлээн кэлэр. Муус устар 9 күнүгэр Ньурба иһигэр кыттан 1 миэстэни ылбыта.

Васильева Нарыйаана, 10 кылаас, "Дети Азии - 2022" кыттыылааба. Нарыйаана боксанан дьарыктаммыта алта сүл буолла. Ситиһиилэрэ: Дальней Востокааҕы федеральной оукурук кыйыылааба, "Юность России" номинация хаһаайына о.д.а.

Николаева Алина, 9 кылаас, өрөспүүбүлүкэтээҥи бокса турнирыгар - иккис миэстэ, Бүлүүгэ лоу-кикка - бастакы миэстэ, 2023 с. Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр бокса уонна кик-боксингга чемпионка буолбута.

Матвеев Алексей, 8 кылаас, өрөспүүбүлүкэтээҥи турнирга бокса бастакы миэстэ (Ньурба), өрөспүүбүлүкэтээҥи турнирга бокса иккис миэстэни ылбыта (Мииринэй).

Матвеев Андрей, 7 кылаас, Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр бокса бастакы миэстэ, өрөспүүбүлүкэтээҥи турнирга бокса иккис миэстэни ылбыта.

Саввинов Николай, 7 кылаас, Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр В.И. Ефремов аатыгар бокса биридилээн бастыыр иһин күрэххэ 1 миэстэ, өрөспүүбүлүкэтээҥи кик-боксингга - 3 миэстэ, оройуоннааҕы аһаҕас турнирга 1 миэстэни ылбыта.

Плотников Виктор, 8 кылаас, өрөспүүбүлүкэтээҥи бокса турнирыгар - иккис

миэстэ, Ньурбачаанга хайыһар күрүбэр 3 миэстэни ылбыта.

Николаева Виолетта, 9 кылаас, "Кубок Федерации-2023" остуол тенниһин күрүбэр иккис миэстэни ылбыта.

Саввинова Милена, 9 кылаас, теннискэ Сунтаарга - 4 миэстэ, "Кубок Федерации 2023" күрэх кыттыылааба.

Алексеева Анжу, 9 кылаас, "Кубок Федерации-2023" күрэх кыттыылааба, "За волю к победе" номинация хаһаайына.

Семенова Иванна, 9 кылаас, волейболга смешаннай хамаанда "Ньурба-1" бастакы миэстэни (Дьаарханга), оройуоннааҕы волейбол күрүбэр 3 миэстэни ылбыттара.

Иванна СЕМЕНОВА,
9 "б" кылаас үөрэнээччитэ.

Саас кэлэ

Саас кэлэн салгыны сылытта
Куммун куускэ тыкта,
Өрүспүт суола ууланна.
Айан сырдыта тохтоото.
Чаҕыхай сааскы күнүнэн
Кун курдук санаабыт сырдык буоллун.
Эрэлбит күүһүрдүн!

ВАСИЛЬЕВА Оля,
5 "б" кылаас үөрэнээччитэ.
Убайаан орто оскуолата.

Муус устар 23 күнэ – кинигэ аан дойдутаабы күнүнэн биллэр

Д.И. Павлов аатынан Өгөлдөө орто оскуоланын 6 кылааһын үөрэнээччилэрэ кинигэ туһунан манньк санаалаахтар:

Андреева Анна: "Кинигэ биһиги чугас доҕорбут. Кинигэттэн туох эмэ интэриэһинэйи, сананы, элбэх тылы билэбин. Кинигэ киһини үчүгэйгэ үөрэтэр. Ону тэнэ тылы, киһи фантазиятын сайыннарар. Кыра оҕолор ордук остуоруйаны таптаан ааҕаллар, онтон улахан дьон романнары, сэһэннэри. Кинигэни аабын!"

Григорьев Эдгар: "Кинигэни куруук ааҕар буоллаххына өйүң уонна сангарар санаҕа сайдыа. Күңгэ хасты да сирэйи ааҕыаххын сөп. Билигин кинигэ арааһа элбэх, араас ойуулаах кинигэлэри онорон таһаараллар. Харанҕа кинигэни аабыма, харабын мөлтүөн сөп!"

Сибиряков Айыстаан: "Оҕолоор, кини-

гэбэ остуоруйалары, хоһооннору хайаан да аабын! Элбэҥи ааҕан бэйэң да суруйааччы буолуоххун сөп. Мин эһиэхэ фантастиканы уонна "Кыым", "Кэскил", "Ньурба" хаһыаттары, "Чуораанчык" сурунаалы аабын диин сүбэлиибин."

Николаева Ванесса: "Кинигэ биһиги иккис доҕорбут. Билигин наһаа интэриэһинэй араас кинигэлэр бааллар. Тугу интэриэһиргиргин барытын кинигэттэн булан ылааххын сөп. Кинигэни элбэҥи ааҕар киһи таба суруйар, сангарар буолар!"

Егоров Нарья: "Күндү оҕолор! Эһиги бэйэбитигэр сөптөөх кинигэни булан аабын. Бибилэтиэккэ араас кинигэлэр бааллар. Кинигэ өйү сайыннарар. Бу санаа үйбүт интэриэһиккэ араас айымньыны булан ааҕыахха сөп. Ол эрээри кинигэни бэйэтинэн арытан ааҕар ордук. Кинигэни таптаан, аабын!"

Хорула тустуук оҕолоро

Сааскы каникулга тренер Окоемов Роман Гаврильевич Хорулаҕа тустуу куруһуоҕар эрчийэр оҕолорун илдэ Благовещенской-Биробиджан маршрутунан баран кэлтэрэ. Бу айан сыалынан дьарыктыыр оҕолорун атын регионнартан сылдыр тустуук оҕолору кытта алтыһыннары, күрэхтэһиннэри этэ. Хан-нык баҕарар спорт көрүңгэр наар биер эйгэбэ дьарык улахан ситиһини аҕалбатын тренердэр бары дьэңкэтик өйдүүлэр.

Благовещенскайга тийсэн 2012 с.т. оҕолорбут кулун тутар 24-26 күннэригэр "Кубок содружества" Бүтүн Арасыйытатааҕы турнирга кытыннылар. Күрэхтэһии түмүгүнэн Матвеев Дамир 20 кг. - 3 м., Егоров Валера 50 кг. 3 миэстэни ылла. Чочанов Саша, Степанов Кирилл, Антипин Алгыстаан кыттыыны ыллылар.

2009-2010 с.т. уолаттарга Николаев Юра 75 кг. - 3 м., Николаев Ярик 52 кг. 3 миэстэни ылла. Курышев Дьулуустаан, Сымытов Петя кыттыыны ыллылар. 2011-2012 с.т. Хаҕаластан сылдыр Васильев Максим 26 кг 3 миэстэни ылла.

Кулун тутар 31-муус устар 1-2 күннэригэр Биробиджанга ытыллыбыт "Кубок Союза" турнирга 2013 с. уолаттарга Матвеев Дамир 20 кг. - 1 миэстэ, Егоров Валера 44 кг. 1 миэстэ буолан кырачаан дьон кыайы өрөгөйүн биллилэр. Эмиэ бу сыллаахтарга Хартасов Кеша бэйэтин кыабынан үчүгэйдик кытынна.

2008-2010 сс. уолаттарга Николаев

Юрий 75 кг. - 3 м., Сымытов Петя 5 миэстэ буоллулар. Роман Гаврильевич үөрэтэр, эрчийэр сборга илдэ сылдыбыт оҕолоругар айанга сэрэхтээх буолуу, общественной сирдэргэ сылдыны быраабылаларын, күннээҥи режими тутуһуу, сөптөөхтүк аһаһын туһунан элбэх кэспэтиини ытта. Куораттар ытык сирдэрин көрдөрдө, историяларын билиһиннэрдэ.

Дойдуларгыгар кэлэн баран муус устар 8 күнүгэр Хангаласка көнүл тустууга ССРС спордун маастардара бырааттыы Виктор Михайлович, Владимир Михайлович Васильевтар бириистэригэр сэттис төгүлүн ытыллыбыт көнүл тустууга ситиһилээхтик кыттыбыттара. 2008-2011 сс. уонна итинтэн кыраларга Алексеев Миһээр 32 кг. - 3 м., Осипов Эрсан 35 кг. - 3 м., Алексеев Эльдар 35 кг. - 2 м., Иванов Кеша - 3 м., 39 кг. Курышев Дьулуустаан - 2 миэстэ, 68 кг, анал бириис ыллылар. Михайлов Ренат "Кэскиллээх тустуук" анал аат хаһаайынынан буолбута.

Инникитин даҕаны оҕолорбут кыайы кетөллөөх кэлэн, дойдугут аатын ааттата турун! Төрөппүттэр тренербитин Роман Гаврильевичи Педагог уона уһуйааччы сылынан истинник эбэрдилибит, махтанбыт уонна сыралаах, эппиэттээх үлэтигэр үрдүктэн үрдүк ситиһиилэри баҕарабыт!

Төрөппүттэр ааттарыттан
Л. АНДРОСОВА.

Вклад моего прадеда в Победу

В последнее время возрастает интерес к героическому прошлому нашей страны, открываются новые страницы истории. В каждом уголке нашей необъятной Родины есть свои герои. Ценой огромных усилий и жертв они спасли нашу родную землю от фашистских захватчиков в годы Великой Отечественной войны. Такие герои жили и трудились и в нашем районе.

В связи с этим, мы решили заняться изучением биографии моего прадеда Кононова Гаврила Ивановича, чтобы сохранить память о своём прадедушке. Так как мы мало что знаем о том, как он служил во время войны. Как и все сельские ребяташки, Гаврил Иванович провел свое детство в родном селе Марха. Родился и вырос он в обычной семье в 1901 году в селе Марха Таркаинского наслега Ленинского района Якутской АССР.

До призыва на войну работал в колхозе Стаханова. 26 июля 1942 года призван на фронт. Служил в составе 382 стрелкового полка 84 стрелковой дивизии Ленинградского и Волховского фронта. Участник обороны Ленинграда. Участвовал в освобождении Псковской области.

По воспоминаниям прадеда, во время ночного караула, находясь в окопе, ночью, когда все солдаты спали, увидел группу фашистских разведчиков, Гаврил Иванович не растерялся, а дождался того, как они приблизятся и только после их приближения открыл огонь и уничтожил всю группу. Таким образом, он спас своих сослуживцев. И за это он был награжден медалью "За Отвагу".

Первый раз был ранен в бою осколком в живот. Второй раз во время атаки с криками "Ура!", вражеская пуля попала ему в правую челюсть, он потерял сознание, очнулся в госпитале. 12 июля 1943 года по состоянию здоровья был демобилизован.

После демобилизации мой прадед вернулся на родину и женился. У них родился один ребенок. К сожалению, его жена очень рано умерла. Спустя несколько лет Гаврил Иванович женился второй раз на моей бабушке Анисии. У них родилось пятеро детей, четыре девочки и один мальчик: Вера, Ольга, Любовь, Эдуард и Варвара. В данное время у моего прадеда двадцать два внука и очень много правнуков, праправнуков.

В 1980 году занесен в Книгу почетов Нюрбинского района.

Награжден Орденом Отечественной войны I степени 6 апреля 1985 года. Кроме этого ордена у моего прадеда еще много медалей.

После войны мой прадед работал в колхозе. Был награжден медалью "За доблест-

ный труд в ВОВ".

Умер в День великой Победы, 9 мая 1987 года.

Этот опыт войны чрезвычайно важен в наше время для приобретения народом веры в себя, в свою способность решить проблемы, кажущиеся непреодолимыми. Великая Победа советского народа над фашистской Германией обязывает и вдохновляет нас. Народ не забыл и славит тех, кто храбро сражался и погиб, смертью героя, приблизив час нашей победы, прославляет оставшихся в живых, сумевших победить врага.

Герои не умирают, их слава бессмертна, их имена навечно занесены не только в списки личного состава Вооружённых Сил, но и в память народную. История не только просвещает, учит, но и воспитывает.

Мы будем гордиться тем, что именно наш прадед Гаврил Иванович Кононов участвовал в Великой Победе ради жизни на земле.

Ученик 9 б класса
МБОУ "Убянская СОШ"
КОНОНОВ Сергей Нюргунович.

Муус устар 22 күнүгэр, Бэйни салайыны күнүн бэлитээн, Маар тэрлэтэлэрин икки ардыларыгар ырыаба, үгкүүгэ күрэх олус да тэрээһиннээхтик, чабылхайдык ааста. Ньурбаба олорор, үлэлиир Маардар түмсүүлэрэ туруорбут бириэстэрин туттарааччы быһыгынан дойдубар тийэн астына, киэн тутта күрэх кэрдүм.

"Ыллыыр, үгкүүлүүр Маар" күрэх сабаланытыгар Түмүк нэһилиэгин баһылыга Егоров Д.Н. бар дьонун эбэрдэлээбитин сэргэ өр сылларга муниципальной сулуспаа үлэлээн ааспыт биир идэлээхтэригэр махтал суруктары, нэһилиэк олобор көхтөөх кыттыыны ылар эбээлэргэ - Л.Н. Николаева, В.В. Петрова, Р.Н. Саввинова - өрөспүүбүлүкэтээби "Норуот билиинитэ" үрдүк бэлэни туттарыта быраанынныгы киэргэттэ.

Күрэххэ барыта 19 тэрлэтэни сэргэ эбээлэр түмсүүлэрэ, дырыга суохтар, чаһынай тэрлэтэлээхтэр холбоон 6 хамаанда кириэстэ. Бары да олус күүскэ бэлэмнэммиттэр, биригтэн биир сонун, сэргэх

Ыллыыр, үгкүүлүүр Маар

нүөмүрдэр көрөөччүлэри, дьүүлүүр сүбэни үөртүлэр.

Күрэх түмүгүнэн Маардаабы орто оскуола (дир. Никифоров А.Н.) уонна "Арыылаах" тэрлэтэ Маардаабы отделията (Петров В.П., Николаев А.Н.) хамаандата кыайылаабынан буолла. Кыайылаахтарга бириини Ньурбаба олохсуйбут Маардар түмсүүлэрэ туруорда. Бу хамаанда көрөөччү биһирэбилэн эмиэ ылан Маардаабы эр дьон түмсүүтэ туруорбут бириини эбии туттулар. "Хотугулуу матыыптар" сюжетнай үгкүүнү туруорбуттар учууталлар В.Д. Иванова, Л.В. Спиридонова, ырыаны учуутал В.А. Тобонова бэлэмнээбит.

Иккис миэстэни "Күнчээн" оҕо уһуйаанын (сэб. Иванова Н.Н.) уонна Маардаабы 3 №-дээх баһаарынай чаас (нач. Слепцов В.В.) хамаандата ылла. "Көлүнэ ситимэ"

сюжетнай үгкүүнү туруорбуттар иитээччилэр Е.В. Афанасьева, Т.Н. Васильева, ырыаларын - В.А. Тобонова.

Үһүс миэстэ Ньурбатаабы профтехникум кэлэктиибэ (дир. А.Е. Федоров) буолла. Үгкүүлэрин, ырыаларын "Алгыс" норуот айымньытын киинин исписэлиинэ М.А. Оппудонова бэлэмнээбит.

Бу күрэх С.П. Федорова салайар "Алгыс" норуот айымньытын киинин үгүс бырайыактарыттан биридэстэрэ. Кыайылаах хамаандага бириэстэри түмсүүлэр уйуммут эбит буоллахтына атын бириэстэрин "Алгыс" НАК туруорда. Бу киэһэ Маар олохтоохторун улахан аңаара сыанаба ыллыы-үгкүүлүү сүлдэбитын да үрдүнэн саала толору көрөөччү, атын сиргэ олохсуйбут маардар дойдубут тэрээһинин сэргии-сэнээрэ кэлэн улаханлык үөрэн тарбастыбыт.

Олохтоохтор кыттыыны ылбыттарын таһынан олохтоох көбүлээһини өйүүр бырагыраамаба кыттыһан ытык сир Бүтэй-дээх сагалыы тутуугар харчынан көмө онордулар. Бу хомулуу харчыга эбии атыыламмат билиэт сыанатынан уопсай суума 132 550 солкуобай түмүлүннэ. Бүтэй-дээхпит сирэ саңатыйан, кизркэйэн ыһахтарга бар дьону көрсөрүгэр кыах онһулуна.

Биир дойдулаахпыт К.Д. Уткин "Ыллыыр, үгкүүлүүр норуот - сарсынгылаах, кэскиллээх" дьэн этиитэ дьин чахчы төрөөбүт, улааппыт Маарбытыгар көһүннэ, биһирэттэ, долгутта. Дойдубут дьоно, түмсүүлээх Түмүк дэтэр ааппытын күннэтэ биэргэтэ айын-тутун, үлэлээн-хамсаан!

Маргарита НОЕВА,
Түмүк нэһилиэгин
Бочуоттаах олохтооҕо.

Хартыскалары хаһыат огниюрбы.рф
сайттар, t.me/gazetanyurba Телеграм
ханаалыгар киирэн көрүг.

"Малышок" уһуйаан 85 сыллаах өрөгөйдөөх үбүлүөйэ

Уһун кыһын кэнниттэн сааскы ылааны күннүгэ Ньурба куоратын биир кырдыаҕас уһуйаана "Малышок" 85 сыллаах үбүлүөйүн тэрээһиннэрэ үрдүк таһымна ааста. 1937 с. биллиилээх судаарыстыбаннай деятель, поэт-публицист, П.А. Ойуунускай аатынан бириэмийэ лауреата Сергей Степанович Васильев-Борогонский этиитинэн оҕо саадын бастакы мэндимэнэ түспүтэ.

Маннайгы сэбиэдиссэйинэн Сергеева Дора Семеновна ананан үлэлээбитэ. Ол сабана 8 оһоҕу бэйэлэрэ мастаан, сыарбанан тийэн афалан оттолоро. Медигы таһынан өссө оһоһоттооччу, счетовод, сылгыһыт дьэн үлэһиттэр бааллар эбит. Оһолору оччолорго 3-4 ыйдарыттан ылан кө-

рөллөрө. Сылгыһытынан Г.Н. Макаров үлэлээбит, сыарбанан ууларын уонна астарын таһар эбит.

85 сыл усталаах туоратын тухары төһөлөөх үлэһит үлэлээн-хамсаан, төһөлөөх кырачаан оҕо иитилэн тахсыбыттары буолуой?

Билигин бочуоттаах сыннылангана оһолор, өр кэмнэ оҕо иитиитигэр сыраларын биэрбит биһиги убаастыыр бэтэрээннэрибин кизэн тутта ааттыбыт: Степанова Екатерина Федотовна, Григорьева Татьяна Афанасьева, Андреева Люция Петровна, Николаева Луиза Николаевна, Иванова Розалия Петровна, Семенова Надежда Васильевна, Никифорова Светлана Васильевна, Потапова Маргарита Иннокентьевна,

Тихонова Анна Николаевна, Данилова Варвара Владимировна, Тимофеева Нана Михайловна.

Биһиги уһуйааммыт үбүлүөйүн тэрийиитигэр үгүс-көмө буолбут убаастыыр дьоннорбутугар, спонсордарбытыгар: "Ньурба оройуона" МО дьаһалтатыгар, "Ньурба куорат" МТ дьаһалтатыгар, Оройуоннаабы үөрэҕирии управлениетыгар, үөрэҕирии профкомугар, "Сулусчаана" образцовый үгкүү кэлэктиибигэр (сал. Андреева Н.Ю.), "Чистодом" ИП Соловьева С.М., "Акварель" ИП Бакатова М.А., "Смак" ИП Степанова Л.Л., "Молодежка" ИП Тимофеева В.В., "Витаминчик" ИП Каримов М.М., Тажимаматов А.А. маҕа-

һыыннарга, фотозонанан киэргэппит Эверстова Л.В., шаригынан көмөлөспүт төрөппүһүтүгэр Петрова Е.И., үлэлээн ааспыт кэлиэгэбитигэр Д.И. Бурнашева, ырыаһыттарга А.А. Тыхеева, М.И. Федорова-Ырыа Махсымына сиртэн халлаанга тийэр барҕа махталбытын тиздрэбит.

Эһигини барыгытын үтөү санаа араначчылы сырытытын, дьизэ кэргэннигитигэр истиҥ сыһыаны, дьолоох-соргулаах оһоҕу, үлэһитигэр өссө үрдүк айымньылаах үлэни, чэҕизн-чэбдик доруобуйаны баҕарабыт.

Махталы кытта "Малышок"
оҕо уһуйаанын кэлэктиибэ.

– Түөкүттэртэн сэрэнин –

230 тыһыынчабыттан ытыс соттубутум

(Дьинг олохтон)

Кэнники 2-3 сылга телефон нөҕүө түөкүннээһин аата-ахаана суох элбээн иһэр. Саха сирин ылан көрөр буоллаха, 2021 сылга олохтоохтор 280 мөл. солк. тахса сууманы түөкүттэргэ ыппыттар. 2022 сыллааха 255 мөл. солк. тахсаны. Ньурба уллуһугар быһырын 29 киһи түөкүттэргэ киирэн биэрэн 4 мөл. солк. тахса сууманы бэлэхтээбит.

Аны туран киһи тоҕо эрэ түөкүттэр угаайыларыгар саастаах, бизнсийлээх дьон киирэн биэрэр дьэн өйдөбүллээх. Ол эрэн, статистика көрдөрөрүнэн, үксүн үөрэхтээх, орто саастаах, үлэһит дьон эбит. Уонна бары кэриэтэ түөкүттэр тустарынан истибит, телефон нөҕүө албыннаан харчы усталарын билэр эбиттэр. Оччотугар тоҕо билэ-билэлэр киирэн биэрэллэр эбэтэр гипноз, психология биир көрүгэ дуу?

Түөкүттэргэ албыннаппыт дьон биир киһи курдук хайдах итинник баламаттык киирэн биэрбиттэрин, ботуччу сууманы билбэт нүөмүргэ ыппыттарын, кредит ылбыттарын үчүтэйдик өйдөбөтөр, өйбүтүн сүүйөн кэбиспиттэргэ, барыта туманга курдук этэ дириллэр.

Эксперттэр этэллэринэн ити гипноз буолбакка, нейрелингвистическай бырагыраамалаһын биир көрүгэ буолар эбит, ол эбэтэр уулуссаба сылдьан инникигин өтө көрөн биэрим диир сэрэбизийдэттэр курдук технологияны туһанан албын, минньигэс куоластарынан, анал тыллары туһанан дьон өйүн сүүйүү буолар.

Соторутаабыта чугастык билэр киһим, 3 оһолоох ыал ийэтэ, үрдүк үөрэхтээх үлэһит Юлия 230.000 солк. илэ өйүнэн сылдьан күрүлүүр күнүс түөкүттэр счеттарыгар укпунтун олус соһуйа истибитим. Хайдах угаайыга киирэн биэрбитин кэпсир:

- Масыанньыктар тустарынан уруккаттан билэр этим, чугас дьоммун бэйэм сэрэтээччибин билбэт нүөмүргитин ылыман, кэпсэтимэн дьэн. Ол күнү бу баардыгы өйдүүбүн, син бириэмэ ааста эрээри санаатахпына абаран кэлэбин. Үс оһобун кытары дьизэбэр баар этим. Билбэт нүөмүрүм эрийбитэ уонна "эн ааккар кредит оноро сатыллар, түргэнник харчыгын куоттарыаххын наада" диэбитэ.

Бастаан тутта итэҕэйбэтэҕим, "масыанньыктар буоларгытын билэбин, харчыбын устан баран бэйэбэр тутта сытыам" диэбитим. Онуоха итэҕэйбэт буоллахпына эийэхэ билигин Следственнай кэммитэртэн эрийэхтэрэ диэтилэр. Биир нүөмүр эрийдэ, мин хап-сабар ол нүөмүрү Интернеккэ киирэн көрбүтүм, кырдык-хордык "Следственный комитет РС (Я)" дьэн таһаарда, бастакы сыһанан онно эбит.

Ыксаатым. Онтон этэргэ дьэри барыта туманга курдук. Бастаан бэйэм ууруна сытар 60

тыһ. солк. ол эппит резервнэй счеттарыгар уктум. Онтон эмиэ туох эрэ дьэн кредитнэй картабар 20 тыһ. солкуобайдаахпын ыттыым. Билигин оһолорон, хата, аҕыйах харчы баар эбит дьэн үөрэбин.

Онон даһаны "топпотулар". Салгыы аны онлай кредит оноттордум, 150 тыһ. солк. "одобрение" кэллэ. Ол тухары масыанньыктарбын кытары кэпсэтэ сылдьабын, отой телефонгун уурума дириллэр. Баанга тийэммин картабыттан харчыбын устан биир-биир банкомат нөҕүө эппит счеттарыгар уган бизердим. Барыта холбоон 230.000 солк. ити курдук сүтэрбитим.

Ити кэпсэтэ сырыттаһына кэргэним эрийэ сатыыр, ону даһаны ылбаппын. Аны дьуөгэбин баан кирилизингэр көрсөбүн уонна тохтоон кэпсэтэр дьэн суох. Туруупкабын кулгаахпар тутта сылдьан тугу эппиттэрин толоробун эрэ. Анараа дьонум "отой кими даһаны кытары кэпсэтимэ, уурума" дириллэр. Онтон харчыым бүппүтүн кэннэ "Юлия Егоровна, дьизэбэр баран утуй, сынныан" диэтилэр.

Дьизэбэр тийэн баран дьэ сэрэйдим туох буолбутун. Дьоммор төттөрү эрийэбин, үчүгэй баһайытык телефоннарыгар эппитэттииллэр, "субу билигин харчыгын төттөрү түһэриэхпит, отой долгуйума" дириллэр.

Сарсыныгар сарсыарда тутта Ньурбатаабы полиция отдельгар баран сайабылыанна суруйдум. Полиция үлэһиттэрэ кинилэргэ эрийдэхтэринэ "биһигини хайдах да куйуурдаан булан ылар кыаххыт суох, бу киһи буолбатах" дириллэр, киһи кыһыйах. Куһаҕантан киһи да күлэр. Ити курдук өйдөбөккө даһаны ытыс соттон хаалбытым, кредиттэрин күн бүгүнүгэр дьэри төлүү сылдьабын.

Биллэн турар, ол кэмнэ улаханлык ыгылыа, ыксыы сылдьыбытым. Харчыбын эрэ аһыйан буолбатах, хайдах итинник киирэн биэрбиһипиттэн хараастан буолуо. Ол эрэн чугас дьонум көмөлөрүнэн, өйбүллэринэн аһарыммытым. Билигин куһаҕан түүл курдук санаыбын, хата харчынан ылла дьэн уоскутунабын. Саамай сүрүнэ-чугас өйдүүр дьонум аттыбар бааллар.

Юлия И. дьыалата Ньурбатаабы полиция отдельгар билигин даһаны аһаҕас сытар. 230.000 солк. хата, аҕыйах харчы диибит. Хастыы да мөлүйүнүнэн албыннаппыт дьон баар.

Төһө даһаны харчыны салгынгга куппунтун, бэйэн туһамматаабын иһин баан иннигэр эбэһэттиһибэтин толороргор тийэһин.

Манна биир сүрүн быраабыла баар - билбэт киһинг эрийдэбинэ, бэйэтин билиһиннэрдэбинэ, тутта туруупкабын ууран баран эппит сириттэн эрийэн чуолкайдас уонна чугас дьонгор эт.

Лена ПЕТРОВА.

– ГИМС сообщает –

О закрытии ледовых переправ

Вилуйское отделение Центр ГИМС ГУ МЧС России по Республике Саха (Якутия) информирует жителей и гостей Нюрбинского района о том, что с 18 апреля 2023 года запрещена эксплуатация ледовой переправы федерального значения и с 21 апреля 2023 года трех ледовых переправ муниципального значения:

- "Нюрба - Бысыттаах - Малыкай - Хаты", р. Марха;
- "Енгольжа - Киров", р. Марха;
- "Антоновка - Угодьё", р. Виллой;
- "Кюндяля 808 км автомобильной дороги "Виллой", р. Виллой

Все ледовые переправы на территории Нюрбинского района закрыты.

ГИМС напоминает! Строго выполняйте требования дорожных знаков! Запрещается выезд на лед, где выставлены запрещающие информационные знаки. За несанкционированный выезд на лед предусмотрена административная ответственность по ст. 9.10 КоАП РС (Я) с наложением административного штрафа.

Вилуйское отделения Центр ГИМС ГУ МЧС России по РС(Я).

МИНИСТЕРСТВО ОБОРОНЫ
РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Звони сейчас 117

СЛУЖИ ПО КОНТРАКТУ
В ООРУЖЕННЫХ СИЛАХ

службапоконтракту.рф

Объявление

Министерство обороны Российской Федерации проводит набор граждан, пребывающих в запасе, на военную службу по контракту на срок до 1 (одного) года (краткосрочный контракт).

В качестве кандидатов рассматриваются граждане, пребывающие в запасе, в возрасте до 60 лет, годные по состоянию здоровья, имеющие образование не ниже основного (полного) общего, и имеющие категорию годности к военной службе - "А" или "Б".

Граждане, имеющие снятую и погашенную судимость (условные сроки), рассматриваются в качестве кандидатов индивидуально.

Военнослужащим, заключившим краткосрочные контракты, предоставляются все положенные социальные льготы и гарантии.

После заключения контракта о прохождении военной службы, военнослужащему предусмотрены единовременные выплаты:

- выплата на основании Указа Президента Российской Федерации от 02.11.2022 г. №787 - 195 000 рублей;

- единовременные выплаты гражданам, принимающим (принимавшим) участие в специальной военной операции и членом их семей на основании Указа Главы Республики Саха (Якутия) от 12.11.2022 г. №2672 - 200 000 рублей;

- единовременные выплаты на основании Указа Главы Республики Саха (Якутия) от 31.03.2023 г. №2830 - 150 000 рублей.

За подробной информацией обращаться в пункт отбора на военную службу по контракту (3 разряда) г. Якутск.

Адрес: г. Якутск РС (Я) - ул. Чепалова, д. 23, каб. №6. Конт. телефон для справок: (4112) 32-10-40.

